

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અમદાવાદ મધ્યે ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૫૬૯૪/૨૦૧૮

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર અર્થે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી રાજેશ એચ. શુક્લા

સહી/—

=====

૧	શું લોકલ અખબારના રિપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવા માટે મંજૂરી આપી શકાય?	હા
૨	રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવો કે નહીં?	હા
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	હા
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે?	ના

=====

આઈએમસી લિમિટેડ..... અપીલકર્તાઓ/અરજદારો

વિરુદ્ધ

દિનદયાલ પોર્ટ ટ્રસ્ટ..... સામાવાળાઓ

=====

ઉપસ્થિતી:

અરજદાર / અપીલકર્તા નં. ૧ તરફે વકીલ શ્રી એસ એન સોપારકર

સિનીયર એડવોકેટ સાથે શ્રી ધવલ શાહ (૨૩૫૪)

સામાવાળા(ઓ) નં.૧ તરફે વકીલ શ્રી મિહીર ઠાકોર સિનીયર એડવોકેટ

સાથે શ્રી પી. કે. જાની સિનીયર એડવોકેટ સાથે શ્રી દવલ ડી. વ્યાસ

(૩૨૨૫)

સામાવાળા(ઓ) નં.૨ તરફે શ્રી આર. એસ. સાન્જણવાલા સિનીયર

એડવોકેટ સાથે કુ. ગાર્ગી આર. વ્યાસ (૭૯૮૩)

સામાવાળા નં. ૩ તરફે કોઈ નહીં.

=====

ન્યાયપીઠ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી રાજેશ આર. શુક્લા

તારીખ: ૨૪/૦૭/૨૦૧૮

મૌખિક ચુકાદો

૧. હાલની અરજદાર કંપની દ્વારા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૯(૧) (જી), ૨૨૬ અને ૨૨૭ તેમજ ધ આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ (જે હવે પછી "ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની જોગવાઈઓ હેઠળ અન્ય અરજોની સાથે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત હુકમ તારીખ ૧૪/૦૩/૨૦૧૮ (૨૬/૦૩/૨૦૧૮ ના રોજ નોંધાયેલ કારણો સાથે) રદ કરવા અને નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની આગળની કાર્યવાહીના રેકૉર્ડ મંગાવવા અને તેના પર મનાઈહુકમ ફરમાવવા માટે યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા માટે દાખલ કરવામાં આવેલ છે.

૨. આ કેસની હકીકતો ટૂંકમાં નીચે મુજબ છે:—

૨.૧ અરજદાર આઈએમસી લિમિટેડ એ કંપની અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ નોંધાયેલી કંપની છે અને તે પોર્ટ આધારિત લિક્વિડ બલ્ક ટર્મિનલ કામગીરી અને સ્ટોરેજ ટાંકી ફાર્મ અને ટર્મિનલિંગ સેવાઓ પ્રદાન કરવાના વ્યવસાયમાં સંકળાયેલ છે. આમ, અરજદાર પાસે પેટ્રોલિયમ પેદાશો વગેરે સહિત જોખમી અને બિન-જોખમી પ્રવાહીના સંચાલન અને સંગ્રહમાં નોંધપાત્ર નિપુણતા છે. દીનદયાળ પોર્ટ ટ્રસ્ટ સામાવાળા નં. ૧, જે અગાઉ કંડલા પોર્ટ ટ્રસ્ટ તરીકે જાણીતું હતું (જે હવે પછી "પોર્ટ ટ્રસ્ટ"

તરીકે ઉદ્દેખિત છે) તે એક મેજર પોર્ટ ટ્રસ્ટ છે અને તેણે બિલ્ટ-ઓપરેટ ટ્રાન્સફર ધોરણે વિવિધ હેતુઓ માટેના કાર્ગોના સંચાલન માટે બર્થ ચલાવવાના પ્રોજેક્ટ માટે બીડ આમંત્રિત કરી હતી. આ પ્રોજેક્ટ ટેન્ડર પ્રક્રિયાના આધારે એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અરજદાર સૌથી ઉંચી બોલી લગાવનાર હતા. ટેન્ડર કરારમાં સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલની રચના અને સ્થાપના માટે જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી, જે પોર્ટ ટ્રસ્ટ સાથે "કન્સેશન કરાર" તરીકે ઓળખાતો કરાર કરશે. આમ, પ્રોજેક્ટ માટે સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ તરીકે અરજદાર દ્વારા સામાવાળા નં. ૨ ની સ્થાપના કરવામાં આવેલ છે.

૨.૨ જોકે કન્સેશન કરાર મુજબ, સામાવાળા નં. ૨ એ પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ કરવાનો હતો, પરંતુ સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા કરવામાં આવેલા ભંગના કારણે, પ્રોજેક્ટ કન્સેશન કરારમાં કલ્પ્યા મુજબ ચલાવી શકાયો ન હતો અને સામાવાળા નં. ૧ અને સામાવાળા નં. ૨ વચ્ચે વિવાદ ઊભો થયો હતો અને તેને જસ્ટિસ આર.સી. લાહોટી (નિવૃત્ત), ભારતના ભૂતપૂર્વ મુખ્ય ન્યાયાધીશ (પ્રિસાઈડિંગ આર્બિટ્રેટર), જસ્ટિસ જે.એમ. પંચાલ (નિવૃત્ત) અને જસ્ટિસ એ.આર. દવે (નિવૃત્ત) (જે હવે પછી "નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ" તરીકે ઉદ્દેખિત છે) ની બનેલી નામદાર આર્બિટ્રલ

ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ મોકલવામાં આવેલ છે.

૨.૩ અરજદારનો કેસ એવો છે કે આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીના પડતર સમય દરમિયાન, સામાવાળા નં. ૧ પોર્ટ ટ્રસ્ટે અરજદાર કંપની, જે કન્સેશન કરાર પર સહી કરનાર નથી, તેને પક્ષકાર તરીકે જોડવા માટે વિલંબથી અરજી કરી હતી. તેથી, હાલની અરજી દાખલ કરવામાં આવેલ છે. સામાવાળા નં. ૧ અને સામાવાળા નં. ૨ વચ્ચેના વિવાદ અંગેની વિગતો પણ વર્ણવવામાં આવેલ છે. આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીમાં પરિણામેલા વિવાદ અથવા મતભેદો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા માટે તારીખ ૨૫/૦૮/૨૦૧૦ ના પત્ર તેમજ રિક્વેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ પર આધાર રાખવામાં આવેલ છે.

૨.૪ તેથી, અન્ય બાબતોની સાથે કારણોમાં વિગતવાર જણાવ્યા મુજબ એવી દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે:-

(૧) વાદગ્રસ્ત હુકમ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતના ઉદ્ધંધનમાં પસાર કરવામાં આવેલ છે કારણ કે સામાવાળા નં. ૧ અને સામાવાળા નં. ૨ વચ્ચેની આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીમાં અરજદારને પક્ષકાર તરીકે જોડવા માટે વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરતા પહેલા સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા કોઈ નોટિસ આપવામાં આવી નથી. આમ એવી દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરતા પહેલા અરજદારને

સુનાવણીની તક પૂરી પાડવામાં આવી નથી, જે કુદરતી ન્યાયના નિયમોનું ઉલ્લંઘન છે.

- (૨) એવી પણ દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પાસે આવી અરજી સાંભળવાની હકૂમત નથી કારણ કે અરજદાર અને સામાવાળા નં. ૧ વચ્ચે કોઈ આર્બિટ્રેશન કરાર નથી અને એ વાત પર ભાર મૂકવા માટે રેકૉર્ડ તેમજ કન્સેશન કરાર પર આધાર રાખવામાં આવેલ છે કે કન્સેશન કરાર સામાવાળા નં. ૧ અને સામાવાળા નં. ૨ વચ્ચે કરવામાં આવેલ છે, જેમાં અરજદાર પક્ષકાર નથી. તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે આર્બિટ્રેશન માત્ર પક્ષકારો એટલે કે સામાવાળા નં. ૧ પોર્ટ ટ્રસ્ટ અને સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા જ લાગુ કરી શકાય. કલમ ૧૮.૩ પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. વધુમાં ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની જોગવાઈનો સંદર્ભ આપવામાં આવેલ છે. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૨૧ ની જોગવાઈ મુજબ, આર્બિટ્રેશન શરૂ થાય તે પહેલાં નોટિસ આપવી જરૂરી છે. વધુમાં કલમ ૧૧ માં જો પક્ષકારો વચ્ચે સંમતિ ન હોય તો તે માટેની પ્રક્રિયા પૂરી પાડવામાં આવેલ છે અને તેથી, અરજદારને પક્ષકાર તરીકે

જોડી શકાય નહિ.

(૩) એવી દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પાસે અરજી સાંભળવાની હકૂમત નથી કારણ કે તેની પાસે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની જોગવાઈ હેઠળ સત્તા નથી.

(૪) વધુમાં, એવી દલીલ કરવામાં આવેલ છે કે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પાસે કથિત વિવાદ અંગે હકૂમત નથી કારણ કે અરજદાર અને સામાવાળા નં. ૧ વચ્ચે કોઈ વિવાદ નથી અને તેથી, વાદગ્રસ્ત હુકમ હકૂમત વિનાનો છે અને કુદરતી ન્યાયના નિયમોના ઉલ્લંઘનમાં પડા છે.

૨.૫ નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલ દાવાનું નિવેદન એનેક્ષર-૧ પર રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવેલ છે.

૩. અરજદાર માટે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ધવલ શાહ સાથે હાજર રહેલા વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી એસ.એન. સોપરકર, સામાવાળા નં. ૧ માટે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ધવલ વ્યાસ સાથે હાજર રહેલા વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી પી.કે. જાની સાથે વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી મિહિર ઠાકોર અને સામાવાળા નં. ૨ માટે વિદ્વાન એડવોકેટ સુશ્રી ગાર્ગી વ્યાસ સાથે હાજર રહેલા વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી આર.એસ. સંજયવાલાને સાંભળવામાં આવ્યા.

૪. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલ રિક્વેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે પક્ષકારો વચ્ચેના સંબંધો આ દસ્તાવેજ દ્વારા સંચાલિત થતા નથી પરંતુ તે કન્સેશન કરાર દ્વારા સંચાલિત થાય છે, જેમાં અરજદાર ઉક્ત કરારના પક્ષકાર નથી. તેથી, તેમણે દલીલ કરી હતી કે આબિટ્રેશન કાં તો કરાર મુજબ પક્ષકારોની સંમતિથી અથવા કાયદાના અમલ દ્વારા થઈ શકે છે. તેથી, તેમણે દલીલ કરી હતી કે અરજદારને પક્ષકાર તરીકે જોડવા માટે આબિટ્રેશન કાર્યવાહી પડતર હોય ત્યારે આવી અરજી કરીને, ધ આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૧ ની જોગવાઈનો ભંગ કરવામાં આવેલ છે. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે તેથી દલીલ કરી હતી કે અરજદાર કંપની બીડના તબક્કે સામેલ હતી અને રિક્વેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલમાં આબિટ્રેશનની કોઈ કલમ સામેલ નથી. તેમણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે કન્સેશન કરાર સામાવાળા નં. ૧ અને સામાવાળા નં. ૨ વચ્ચેનો છે, જેમાં અરજદાર પક્ષકાર નથી અને તેથી, અરજદાર કંપની સામે આબિટ્રેશન લાગુ કરી શકાય નહિ. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે તારીખ ૨૬/૦૩/૨૦૧૮ ના નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલના હુકમનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે એવું અવલોકન કરવામાં આવેલ છે કે જો સુનાવણી પર એવું જણાય કે અરજદારને દાવેદાર અને સામાવાળા વચ્ચે થયેલા કરારથી બંધાયેલા ગણી શકાય

નહિ, તો અરજદારને જવાબદાર ઠેરવી શકાય નહિ. તેમણે વધુમાં ભાર મૂક્યો હતો કે એક તરફ એવું અવલોકન કરવામાં આવેલ છે કે,

"જો પુરાવા નોંધવા પર ટ્રિબ્યુનલને જણાય કે હાલના સામાવાળાને આઈએમસી (IMC) ના ઓલ્ટર ઇગો (alter ego) તરીકે ગણવા માટે જરૂરી શરતો અસ્તિત્વમાં હોવાનું દર્શાવવામાં આવેલ નથી, અથવા, કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા (corporate veil) હટાવવા માટેનો કેસ બનતો નથી, તો ટ્રિબ્યુનલ આઈએમસીને જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરી શકે છે"

૫. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલ બીડ (એપેન્ડિક્સ I) ધરાવતા પત્રનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને કલમ ૧૯ સહિતની કલમોનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે બીડ મુજબ, જરૂરી સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલની રચના કરવામાં આવેલ છે અને ત્યારબાદ અરજદારની કોઈ ભૂમિકા રહેતી નથી. તેમણે તારીખોનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે એકવાર બીડ સ્વીકારવામાં આવે અને પ્રોજેક્ટના અમલીકરણ માટે જરૂરી એવા સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલની રચના થઈ જાય, પછી પક્ષકારો કન્સેશન કરાર દ્વારા સંચાલિત થશે, જેમાં અરજદાર પક્ષકાર નથી. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે

એનેક્ષર-C ખાતે રજૂ કરાયેલ કન્સેશન કરારનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને ફરીથી ભાર મૂક્યો હતો કે આ કન્સેશન કરારના પક્ષકારો આર્બિટ્રેશનની જોગવાઈ કરતા કરાર દ્વારા સંચાલિત છે અને તેથી તેમાં અરજદારનો સમાવેશ કે આવરી લેવામાં આવશે નહિ. તેમણે અનુચ્છેદ ૧૯ નો સંદર્ભ આપ્યો હતો, જે "વિવાદ નિરાકરણ" અંગે છે. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે એનેક્ષર-L ખાતે રજૂ કરાયેલ આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીમાં અરજદાર આઈએમસીને પક્ષકાર તરીકે જોડવા માટેની અરજીનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને ખાસ કરીને તેમાંના કથનોનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે તે એવી ધારણા પર આગળ વધે છે કે કન્સેશનર જેઆરઈ (JRE) એક ઓલ્ટર ઇગો (alter ego) છે અને પ્રોજેક્ટની કામગીરી માટે અરજદાર આઈએમસી (IMC) ની માત્ર એક કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા (corporate veil) છે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે જેઆરઈ એ અલગ અસ્તિત્વ ધરાવતી કંપની અધિનિયમ હેઠળ અલગથી નોંધાયેલી કંપની છે અને અરજદાર પણ એક અલગ અસ્તિત્વ છે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે આર્બિટ્રેશન લાગુ કરવા માટેની નોટિસ અને કાર્યવાહી શરૂઆતમાં સામાવાળા જેઆરઈ સામે હતી અને અરજદાર સામે નહોતી.

૬. તેથી, વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે દલીલ કરી હતી કે જ્યારે અરજદાર કન્સેશન કરારના પક્ષકાર નથી કે પ્રોજેક્ટના અમલીકરણ માટે

જવાબદાર નથી, ત્યારે અરજદાર પર આર્બિટ્રેશન લાદી શકાય નહિ. તેમણે ભાર મૂક્યો હતો કે આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહી દરમિયાન આપવામાં આવેલી પક્ષકાર તરીકે જોડવાની અરજી માટે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો મુજબ તક પૂરી પાડવી જોઈતી હતી. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે એવી પણ દલીલ કરી છે કે એક તરફ, આર્બિટ્રેશન લાગુ કરતા પહેલા, કલમ ૨૧ હેઠળ જરૂરી નોટિસ આપવામાં આવી નથી. વધુમાં, સામાવાળા પોર્ટ ટ્રસ્ટ માટે કલમ ૧૧ હેઠળ કોર્ટ સમક્ષ અરજી કરવી ફરજિયાત હતી, જ્યાં અરજદારને પક્ષકાર તરીકે જોડાવું કે નહિ તે અંગે વિરોધ કરવાની તક મળી શકી હોત અને તે કુદરતી ન્યાયના નિયમોના પાલનમાં એક તક પૂરી પાડી હોત. જોકે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આવી પ્રક્રિયા અપનાવીને, વૈધાનિક જોગવાઈઓને નકારી કાઢવામાં આવી છે. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે એમ પણ દલીલ કરી હતી કે જો પક્ષકાર તરીકે જોડવા અંગે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલના વાદગ્રસ્ત હુકમમાંના અવલોકનને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે તો પણ અરજદારના મૂલ્યવાન અધિકારને અસર થાય છે. તેમણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે એક તરફ એવું અવલોકન કરવામાં આવેલ છે કે તક પૂરી પાડવામાં આવશે અને જો એવું માનવામાં આવે કે અરજદાર એક "ઓલ્ટર ઇગો" (alter-ego) છે, તો પુરાવાના આધારે હુકમ પસાર કરી શકાશે. તેથી, તેમણે દલીલ કરી હતી કે આ એવું સૂચવે છે કે અરજદાર "ઓલ્ટર

ઈગો" નથી અને તેમ છતાં અરજદાર કન્સેશન કરારના પક્ષકાર નથી, છતાં તેમને કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાના (piercing the corporate veil) કહેવાતા કારણસર જોડવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવી રહ્યો છે. તેમણે વધુમાં દલીલ કરી હતી કે હકીકતમાં, નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પાસે કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની કોઈ હકૂમત કે સત્તા નથી અને તે માત્ર કોર્ટ જ નક્કી કરી શકે છે કારણ કે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની હકૂમત અથવા સત્તા આર્બિટ્રેશન કરાર એટલે કે કન્સેશન કરારની મર્યાદામાં અને તેના માળખા સુધી સીમિત છે.

૭. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે એન.જી. પ્રોજેક્ટ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ બેકબોન પ્રોજેક્ટ્સ લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપ્યો હતો, જે (૨૦૧૬) ૪ જીએલઆર ૩૧૮૧ માં નોંધાયેલ છે. તેમણે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૪૨૧૦/૨૦૧૭ અને સંલગ્ન મેટરમાં આઈવીઆરસીએલ (IVRCL) લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં હાઈકોર્ટની સમાન હકૂમત ધરાવતી બેંચ (કોરમ: સી.એલ. સોની, ન્યાયમૂર્તિ) ના તારીખ ૧૪/૦૩/૨૦૧૭ ના હુકમનો ખાસ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે હાઈકોર્ટ પાસે હકૂમત છે અને તેથી, કાર્યવાહી પર મનાઈહુકમ આપી શકાય છે. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી

સોપરકરે ઓઈલ એન્ડ નેચરલ ગેસ કોર્પોરેશન લિમિટેડ વિરુદ્ધ જિંદાલ ટ્રિલિંગ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડના કેસમાં નામદાર બોમ્બે હાઈકોર્ટના ચુકાદાનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો, જે ૨૦૧૫ એસસીસી ઓનલાઈન બોમ ૧૭૦૭ માં નોંધાયેલ છે અને દલીલ કરી હતી કે તેમાં સ્પષ્ટ અવલોકન છે કે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પાસે કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની હકૂમત નથી.

૮. ફરીથી વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે વાદગ્રસ્ત હુકમનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે કન્સેશન કરાર એ અગાઉના કરારનું સ્થાન લે છે (supersession) અને તે પૂરક કે પરિણામલક્ષી નથી અને તેથી, મુદ્દાઓ એકબીજા સાથે જોડાયેલા નથી. તેમણે દલીલ કરી હતી કે કોર્ટના ચુકાદાને ધ્યાનમાં લેવો જરૂરી છે. તેમણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે માત્ર તે એક ગ્રુપ કંપની છે તે હકીકત પૂરતી નથી પરંતુ કરાર પર સહી કરનાર અને સહી ન કરનાર બંને પક્ષકારોને આવા કરારથી બાંધવાનો પરસ્પર ઈરાદો દર્શાવવો જરૂરી છે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે આવી સંભાવના માટે જોગવાઈ કરતી કોઈ કલમ નથી અને પક્ષકારો એવી જોગવાઈ કરી શક્યા હોત કે ભલે અરજદાર સહી કરનાર ન હોય, તો પણ તે આવા કરારથી બંધાયેલ રહેશે અથવા તેમને કન્ફર્મિંગ પાર્ટી બનાવી શકાયા હોત. તેમણે દલીલ કરી હતી કે કોઈ પણ સમયે અરજદારને કોઈ

નોટિસ આપીને બોલાવવામાં આવ્યા ન હતા અને કાર્યવાહી પડતર છે તે દરમિયાન, હવે તેમને પક્ષકાર તરીકે જોડવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવી રહ્યો છે, તે પણ સુનાવણીની તક આપ્યા વિના અને કુદરતી ન્યાયના ઉદ્ધંધનમાં. તેમણે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ અને ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૪૫ નો સંદર્ભ આપ્યો હતો. તેથી, તેમણે દલીલ કરી હતી કે પડતર આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીની અધવચ્ચે અરજદારને જોડી શકાય નહિ. તેમણે સુધીર ગોપી વિરુદ્ધ ઇન્દિરા ગાંધી નેશનલ ઓપન યુનિવર્સિટીના કેસમાં નામદાર દિલ્લી હાઇકોર્ટના ચુકાદાનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો, જે ૨૦૧૭ એસસીસી ઓનલાઇન ડેલ ૮૩૪૫ માં નોંધાયેલ છે અને દલીલ કરી હતી કે કલમ ૨૧ હેઠળની નોટિસ ફરજિયાત છે કે નહિ, તે ધ્યાનમાં લેવું જરૂરી છે. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે એમ પણ દલીલ કરી હતી કે કરારનું અર્થઘટન કરારની શરતોના આધારે થવું જોઈએ નહિ કે તે દસ્તાવેજના આધારે કે જેનાથી કરાર અસ્તિત્વમાં આવ્યો હોય. તેમણે દલીલ કરી હતી કે કલોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સેવન ટ્રેન્ડ વોટર પ્યુરિફિકેશન ઇન્ક. અને અન્યના કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટનો ચુકાદો, જે (૨૦૧૩) ૧ એસસીસી ૬૪૧ માં નોંધાયેલ છે, તે લાગુ પડતો નથી. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે ટ્રેસર રેન્ડ એસ.એ. વિરુદ્ધ બિંદલ એગ્રો કેમ લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં નોંધાયેલ (૨૦૦૬) ૧ એસસીસી ૭૫૧ અને ભારત

સંચાર નિગમ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ટેલિફોન કેબલ્સ લિમિટેડના કેસમાં નોંધાયેલ (૨૦૧૦) ૫ એસસીસી ૨૧૩ ના નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ચુકાદાઓનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો. તેમણે ઇન્ડોવિન્ડ એનર્જી લિમિટેડ વિરુદ્ધ વેસ્કેર (ઇન્ડિયા) લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં નોંધાયેલ (૨૦૧૦) ૫ એસસીસી ૩૦૬ ના ચુકાદાનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે તેમાં ત્રીજા પક્ષકારને ક્યારે જોડી શકાય તે અંગે ચર્ચા કરવામાં આવી છે. તેમણે ડોઈશ પોસ્ટ બેંક હોમ ફાઇનાન્સ વિરુદ્ધ તદુરી શ્રીધર અને અન્યના કેસમાં નોંધાયેલ (૨૦૧૧) ૧૧ એસસીસી ૩૭૫ = એ.આઈ.આર. ૨૦૧૧ એસસી ૧૮૯૯ અને એસ્સાર ઓઈલ લિમિટેડ વિરુદ્ધ હિન્દુસ્તાન શિપયાર્ડ લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં નોંધાયેલ (૨૦૧૫) ૧૦ એસસીસી ૬૪૨ ના ચુકાદાનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને તેના પર આધાર રાખ્યો હતો. તેમણે સુધીર ગોપી વિરુદ્ધ ઇન્દિરા ગાંધી નેશનલ ઓપન યુનિવર્સિટીના કેસમાં નોંધાયેલ ૨૦૧૭ એસસીસી ઓનલાઈન ડેલ ૮૩૪૫ અને ઓઈલ એન્ડ નેચરલ ગેસ કોર્પોરેશન લિમિટેડ વિરુદ્ધ જિંદાલ ટ્રિલિંગ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડના કેસમાં નોંધાયેલ ૨૦૧૫ એસસીસી ઓનલાઈન બોમ ૧૭૦૭ ના ચુકાદાનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને તેના પર આધાર રાખ્યો હતો. તેમણે એવી પણ દલીલ કરી હતી કે નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટે બળવંત રાય સલુજા અને અન્ય વિરુદ્ધ એર ઇન્ડિયા લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં નોંધાયેલ (૨૦૧૪)

૯ એસસીસી ૪૦૭ ના ચુકાદામાં કયા સંજોગોમાં કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવી શકાય તે અંગે વિચારણા કરી છે. તેમણે કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા ક્યારે હટાવી શકાય તે અંગેના સંબંધિત માપદંડોનો ખાસ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને ભાર મૂક્યો હતો કે,

"સામાન્ય અને વ્યાપક રીતે કહીએ તો, આપણે કહી શકીએ કે જ્યાં કાયદો પોતે વિશિષ્ટતા હટાવવાની વિચારણા કરતો હોય, અથવા છેતરપિંડી કે અયોગ્ય વર્તનને રોકવાનો હેતુ હોય, અથવા કરવેરાના કાયદા કે લાભદાયી કાયદાથી બચવાનો પ્રયાસ થતો હોય અથવા જ્યાં સંલગ્ન કંપનીઓ વાસ્તવમાં એક જ એકમનો ભાગ હોવા જેટલી અતૂટ રીતે જોડાયેલી હોય ત્યાં કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવી શકાય છે. જે કેસોમાં વિશિષ્ટતા હટાવવાની પરવાનગી છે તેવા કેસોના વર્ગોની યાદી આપવી જરૂરી કે ઇચ્છનીય નથી, કારણ કે તે આવશ્યકપણે સંબંધિત વૈધાનિક કે અન્ય જોગવાઈઓ, સિદ્ધ કરવાના હેતુ, વાદગ્રસ્ત વર્તન, જાહેર હિતના તત્વની સંડોવણી, પ્રભાવિત થઈ શકે તેવા પક્ષકારો પર થતી અસર વગેરે પર આધારિત હોવું જોઈએ."

૯. તેમણે ફક્ત નં. ૭૧ નો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા

હટાવવા માટે ઘડવામાં આવેલા આ સિદ્ધાંતો પર ભાર મૂક્યો હતો. તેથી, તેમણે દલીલ કરી હતી કે વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ અને બાતલ કરવામાં આવે.

૧૦. પોર્ટ ટ્રસ્ટ માટે વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે કાગળોનો વિસ્તૃત સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે અરજદાર આઈએમસી અને જેઆરઈ "ઓલ્ટર ઇગો" છે અને તે રેકૉર્ડના આધારે જ પ્રસ્થાપિત થશે. તે હેતુ માટે, તેમણે એનેક્સર-B ખાતેના બીડ ધરાવતા પત્રનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને કલમ ૧૯ નો ખાસ સંદર્ભ આપીને દલીલ કરી હતી કે તે સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરે છે કે,

"અમે કન્સેશનર મારફતે ડ્રાફ્ટ અનુસાર કન્સેશન કરાર કરવા

સંમત છીએ"

૧૧. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે દલીલ કરી હતી કે કન્સેશનર, સામાવાળા નં. ૨ ની સ્થાપના સ્પેશિયલ પર્પઝ કંપની તરીકે કરવામાં આવી છે, જે નિર્વિવાદ છે. તેમણે એમ પણ દલીલ કરી હતી કે કલમ ૧.૩ એ હકીકતનો સંદર્ભ આપે છે કે કન્સેશન કરારના અર્થઘટનના હેતુ માટે, રિક્વેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ દસ્તાવેજનો સંદર્ભ લઈ શકાય અને તેમણે એનેક્સર-C ખાતેના કન્સેશન કરારના અનુચ્છેદ ૩ નો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે પૂર્વ શરત (condition precedent) જોવી

જરૂરી છે. તે હેતુ માટે, તેમણે કલમ ૩.૧(એ)viii નો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને કલમો (એ), (બી) અને (સી) પર ભાર મૂક્યો હતો. તેમણે કલમ (સી) પર ભાર મૂક્યો હતો, જે નીચે મુજબ છે:—

"(સી) અરજદાર તેની નોંધણીની હકૂમતના કાયદા હેઠળ યોગ્ય રીતે સંગઠિત અને કાયદેસર રીતે અસ્તિત્વ ધરાવે છે, અને તેણે કન્સેશનિંગ ઓથોરિટીને કન્સેશનર સાથે આ કરાર કરવા વિનંતી કરી છે અને આ કરારમાં દર્શાવેલ નિયમો અને શરતો સાથે સંમત છે અને તેને બિનશરતી સ્વીકારે છે."

૧૨. તેથી, વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે દલીલ કરી હતી કે અરજદાર ત્રીજો પક્ષકાર છે તેવું કહી શકાય નહિ, જેવો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે દલીલ કરી હતી કે અરજદારે એક અરજદાર તરીકે કન્સેશન કરારની શરતો સ્વીકારી છે અને તે જેઆરઈ નો "ઓલ્ટર ઇગો" (alter ego) છે અને તેણે જેઆરઈ મારફતે કરાર કર્યો છે અને તેથી, તક અને/અથવા નોટિસ આપ્યા વિના પક્ષકાર તરીકે જોડવા અંગેની આવી દલીલ ગેરમાર્ગે દોરનારી છે. તેમણે વાદગ્રસ્ત હુકમનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે અરજદારને કોઈ અધિકારથી વંચિત રાખવામાં આવ્યા નથી અને કોઈ નુકસાન પહોંચાડવામાં આવ્યું નથી કારણ કે તેઓ "ઓલ્ટર ઇગો" નથી તેવી

નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ વિવાદ કરવાની તક હજુ પણ ઉપલબ્ધ છે અને આવી તમામ દલીલો નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ઉઠાવી શકાય છે. તેથી, તેમણે મક્કમતાપૂર્વક દલીલ કરી હતી કે જો કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવામાં આવે અને જો કન્સેશન કરાર મુજબ નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલને હકૂમત હોય, તો અરજદારને પક્ષકાર તરીકે જોડી શકાય અને આવા કેસોમાં કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવી શકાય. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે દલીલ કરી હતી કે નામદાર બોમ્બે હાઈકોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખવાની બાબતને નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવી છે કે તે બંધનકર્તા નથી કારણ કે તે હકૂમત ધરાવતી કોર્ટ નથી કારણ કે આર્બિટ્રેશનનું સ્થળ અમદાવાદ છે અને તેથી, તે આ કોર્ટની હકૂમતમાં આવશે અને તેથી, એવું કહી શકાય નહિ કે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા તેને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યું નથી.

૧૩. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે દલીલ કરી હતી કે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ અરજી ચલાવવાપાત્ર છે કે કેમ તે અંગે તેમને શંકા છે અને દલીલ કરી હતી કે તે ચલાવવાપાત્ર નથી. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે એકિઝક્યુટિવ એન્જિનિયર, સરદાર સરોવર નર્મદા નિગમ વિરુદ્ધ ભાવેન કન્સ્ટ્રક્શન અને અન્યના કેસમાં આ કોર્ટના

ચુકાદા, જે ૨૦૦૬ (૧) જીએલએચ ૫૨૩ માં નોંધાયેલ છે અને સીડીએફ ફાઇનાન્સિયલ સર્વિસીસ (મોરેશિયસ) લિમિટેડ વિરુદ્ધ બીપીએલ કોમ્યુનિકેશન્સ લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ચુકાદા, જે (૨૦૦૩) ૧૨ એસસીસી ૧૪૦ માં નોંધાયેલ છે તેનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને આધાર રાખ્યો હતો. તેથી, તેમણે દલીલ કરી હતી કે જ્યારે મેટર નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ હોય અને અરજદાર પાસે હક્કમત અથવા કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા અંગેના મુદ્દા સહિત તમામ મુદ્દાઓ ઉઠાવવાની પૂરી તક હોય ત્યારે અરજી ચલાવવાપાત્ર ન ગણાય. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે દલીલ કરી હતી કે જો એમ માની લઈએ કે અરજી ચલાવવાપાત્ર છે, તો પણ નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની કાર્યવાહીમાં દખલ કરવામાં કોર્ટ ધીમી રહેશે અને તેથી, અરજદાર નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ તમામ દલીલો ઉઠાવી શકે છે અને હાલની અરજી સ્વીકારવી જોઈએ નહિ.

૧૪. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે બીડ પ્રક્રિયાના સંક્ષિપ્ત વર્ણનનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને કન્સેશન કરારનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો. તેમણે દલીલ કરી હતી કે કલમ ૨.૧.૭ માં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે,

"બીડર આ રિસ્પેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ ની જોગવાઈઓ મુજબ રૂ.

૧.૮૨ કરોડ (રૂપિયા એક કરોડ અને બ્યાસી લાખ) ની બીડ સિક્યુરિટી જમા કરાવશે. બીડર પાસે બીડ સિક્યુરિટી ડિમાન્ડ ડ્રાફ્ટ તરીકે અથવા એપેન્ડિક્સ II ના ફોર્મેટ મુજબ કેપીટી ને સ્વીકાર્ય બેંક ગેરંટીના સ્વરૂપમાં આપવાનો વિકલ્પ છે."

૧૫. તેથી, વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે દલીલ કરી હતી કે બીડની વિગતો અને કોમ્પ્રોમાઇઝિંગ બીડના પત્રનો સંદર્ભ આપવામાં આવે છે. તેમણે અરજદાર અને સામાવાળા જેઆરઈ "ઓલ્ટર ઇગો" હોવાની પોતાની દલીલના સમર્થનમાં એપેન્ડિક્સ I અને વધુ વિગતોનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો.

૧૬. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે કન્સેશન કરારનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને ફરીથી ધ્યાન દોર્યું હતું કે તે બાબતે વિવાદ થઈ શકે નહિ કે આઈએમસી એ જેઆરઈ ની ૧૦૦% હોલિંગ કંપની છે અને બીડ અરજદાર કંપની દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી છે અને ત્યારબાદ, એ જ પ્રોજેક્ટ માટે સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ તરીકે સામાવાળા જેઆરઈ ની સ્થાપના કરવામાં આવી છે, જે પ્રોજેક્ટ માટે અરજદાર કંપની દ્વારા બીડ રજૂ કરવામાં આવી હતી. જો અરજદાર દ્વારા બીડ કરવામાં આવી ન હોત,

તો જેઆરઈ અસ્તિત્વમાં આવી શક્યું ન હોત અને પ્રોજેક્ટના અમલીકરણ સાથે સંકળાયેલું ન હોત. તેથી, તેમણે દલીલ કરી હતી કે અરજદાર વ્યવહાર અથવા પ્રોજેક્ટ સાથે સંપૂર્ણપણે સંબંધ ન ધરાવતો ત્રીજો પક્ષકાર હોઈ શકે નહિ. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે દલીલ કરી હતી કે અરજદાર આઈએમસીએ પોતે નિયમો અને શરતોના પાલનમાં પૂર્વ શરત પૂર્ણ કરી છે અને સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ જેઆરઈ ની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. તેમણે ફરીથી ભાર મૂક્યો હતો કે કન્સેશન કરારમાં પણ એવી જોગવાઈ છે કે તેણે સ્વીકૃતિ આપી છે અને પૂર્વ શરતમાં કન્સેશન કરારની તમામ શરતો સ્વીકારવા વિશે ખાસ જણાવવામાં આવ્યું છે. તેથી, વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે દલીલ કરી હતી કે આઈએમસી અને જેઆરઈ "ઓલ્ટર ઇગો" છે અને અરજદારને સંપૂર્ણપણે ત્રીજા પક્ષકાર તરીકે દર્શાવવા માટે ઊભી કરવામાં આવેલી આવી કોઈ પણ દલીલમાં કોઈ તથ્ય નથી. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે ક્લોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને ફકરા નં. ૬૬, ૬૮, ૭૦ અને ૭૧ માં કરવામાં આવેલા અવલોકનો પર ભાર મૂક્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે તેમાં ગ્રુપ કંપનીના સિદ્ધાંતનો સંદર્ભ છે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે પક્ષકારનો ઇરાદો દસ્તાવેજ પરથી તારવવાનો હોય છે અને કન્સેશન કરાર અને પૂર્વ શરત પરથી એ સ્પષ્ટ છે કે અરજદારે બીડ

ભરી છે અને તેની સ્વીકૃતિ બાદ, સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ બનાવ્યું છે અને જેઆરઈ, જે સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ છે તેના મારફતે કન્સેશન કરાર કર્યો છે. તેથી, તેમણે દલીલ કરી હતી કે આને હકીકતોની પૃષ્ઠભૂમિમાં ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ.

૧૭. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ અને ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૪૫ નો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે પક્ષકારોને આર્બિટ્રેશનમાં મોકલવાની ન્યાયિક સત્તા, જેનો સંદર્ભ કોઈપણ વ્યક્તિ માટે છે, તેનો અર્થ એ છે કે વ્યક્તિ અથવા પક્ષકાર આર્બિટ્રેશન કરાર પર સહી કરનાર નથી. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકર દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા કેટલાક ચુકાદાઓનો ખાસ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે કલોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ચુકાદાના પ્રકાશમાં આ ચુકાદાઓ લાગુ પડશે નહિ અથવા પ્રસ્તુત નથી. તેમણે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ માં થયેલા સુધારાનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે ધારાસભાએ ખાસ જોગવાઈ કરીને "જો આર્બિટ્રેશનનો પક્ષકાર તેના દ્વારા અથવા તેના હેઠળ" શબ્દો પૂરા પાડ્યા છે.

૧૮. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે કલોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને ફકરા નં. ૧૬૫ અને ૧૬૫.૨ માં કરેલા અવલોકનોનો ખાસ સંદર્ભ આપ્યો હતો. તેમણે પર્પલ મેડિકલ સોલ્યુશન્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ એમઆઇવી થેરાપ્યુટિક્સ ઇન્ક. અને અન્યના કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના અન્ય ચુકાદાનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો, જે (૨૦૧૫) ૧૫ એસસીસી ૬૨૨ માં નોંધાયેલ છે. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે એમ પણ દલીલ કરી હતી કે સામા પક્ષે વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકર દ્વારા અન્ય ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જે ચેરન પ્રોપર્ટીઝ લિમિટેડ વિરુદ્ધ કસ્તુરી એન્ડ સન્સ લિમિટેડ અને અન્યનો કેસ છે, જે ૨૦૧૮ એસસીસી ઓનલાઇન એસસી ૪૩૧ માં નોંધાયેલ છે અને તેમાં ફકરા નં. ૩૯ માં કરેલા અવલોકન પર ભાર મૂક્યો હતો. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે દલીલ કરી હતી કે એસ્સાર ઓઇલ લિમિટેડ વિરુદ્ધ હિન્દુસ્તાન શિપયાર્ડ લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં નામદાર કોર્ટનો ચુકાદો, જે (૨૦૧૫) ૧૦ એસસીસી ૬૪૨ માં નોંધાયેલ છે, તે આ કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહિ. તેમણે ભાર મૂક્યો હતો કે જ્યારે ગ્રુપ કંપનીનો સિદ્ધાંત આકર્ષાય છે, ત્યારે તેને હકીકતોના પ્રકાશમાં ધ્યાનમાં લેવો પડે અને ત્યાં, હકીકતો સાવ અલગ હતી કારણ કે ઓએનજીસી આર્બિટ્રેશનનો પક્ષકાર નહોતો

અને તેથી, તે લાગુ પડતો નથી.

૧૯. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે જીએમઆર એનર્જી લિમિટેડ વિરુદ્ધ ડૂસન પાવર સિસ્ટમ્સ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં નોંધાયેલ ૨૦૧૭ (૬) એઆરબીએલઆર ૪૪૭ (દિલ્લી) ના ચુકાદાનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને તેમાં કરવામાં આવેલા અવલોકનો પર આધાર રાખીને, તેમણે દલીલ કરી હતી કે આ ચુકાદામાં, નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પાસે કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની હકૂમત છે કે કેમ તે અંગે અલગ દૃષ્ટિકોણ અપનાવીને ચર્ચા કરવામાં આવી છે. તેમણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલે આ પાસા પર પણ વિચારણા કરી છે અને નામદાર બોમ્બે હાઇકોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો બંધનકર્તા રહેશે નહિ.

૨૦. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે દલીલ કરી હતી કે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૨૧ હેઠળ કોઈ નોટિસ આપવામાં આવી નથી તેવી રજૂઆતના અન્ય પાસાને હકીકતોની પૃષ્ઠભૂમિમાં ધ્યાનમાં લેવું પડે કારણ કે આઈએમસી અને જેઆરઈ "ઓલ્ટર ઇગો" છે અને તેથી, અરજદારને નોટિસ આપવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી કારણ કે તે એક જ ગ્રુપની કંપનીઓ હેઠળ એક અને સમાન છે. તેમણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે

બંનેને ઇમેઇલ પણ મોકલવામાં આવેલ છે. તેથી, તેમણે દલીલ કરી હતી કે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૬ ની જોગવાઈ અરજદારને પૂરતી તક પૂરી પાડશે અને આઈએમસી "ઓલ્ટર ઇગો" નથી તે બાબત હજુ પણ નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ દલીલ કરી શકાશે કારણ કે તે ખુદી રાખવામાં આવી છે અને તેથી, અરજદાર નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની કલમ ૧૬ હેઠળ અરજી કરી શકે છે.

૨૧. સામાવાળા નં. ૨ જેઆરઈ માટે હાજર રહેલા વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સંજયવાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે તેઓ અરજદાર માટે વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકર દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો અપનાવશે. તેમણે કાગળો અને કન્સેશન કરારનો અને ખાસ કરીને અનુચ્છેદ ૧૮ નો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો, જે વિવાદ નિરાકરણ માટે જોગવાઈ કરે છે. તેથી, તેમણે દલીલ કરી હતી કે તે સૂચવે છે કે આ અનુચ્છેદ મુજબ વિવાદનું નિરાકરણ કરારના પક્ષકારો વચ્ચે જ થશે. તેમણે ફરીથી અનુચ્છેદ ૧૮.૧ નો સંદર્ભ આપ્યો હતો. તેથી, વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સંજયવાલાએ દલીલ કરી હતી કે જ્યાં સુધી "ઓલ્ટર ઇગો" પ્રસ્થાપિત ન થાય અથવા અરજદારનો કોઈ "ઓલ્ટર ઇગો" ન હોય ત્યાં સુધી, કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા અથવા કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાનો કોઈ આધાર રહેતો નથી અને તેથી, વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કરતો

હુકમ પસાર થઈ શકે છે.

૨૨. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ધવલ શાહ સાથે હાજર રહેલા વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી એસ.એન. સોપરકરે તેમના પ્રત્યુત્તરમાં ફરીથી વિગતવાર રજૂઆતો સાથે મુદ્દાઓ અથવા વિવાદની ચર્ચા કરી હતી. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે વ્યાપકપણે નીચેના મુદ્દાઓનો સંદર્ભ આપ્યો હતો:—

(૧) વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે અરજી ચલાવવાપાત્ર હોવા અંગે ધ્યાન દોર્યું હતું અને દલીલ કરી હતી કે રિટ અરજી ચલાવવાપાત્ર છે તે બાબત નિર્ધારિત છે, જેના માટે તેમણે એન.જી. પ્રોજેક્ટ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદાનો અને આઈવીઆરસીએલ (IVRCL) લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં હાઈકોર્ટના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપ્યો હતો.

(૨) વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે એમ પણ દલીલ કરી હતી કે ડિવિઝન બેંચના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા મેટરને રિમાન્ડ કરવામાં આવી છે તે જ સૂચવે છે કે અરજી ચલાવવાપાત્ર છે.

(૩) વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે દલીલ કરી હતી કે

ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૨૯ સમયપત્રકની જોગવાઈ કરે છે અને તેથી આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહી આગળ વધારવી જ પડે, તે કુદરતી ન્યાયના નિયમોના પાલન અંગેના કાયદાના મૂળભૂત ખ્યાલનો કોઈ જવાબ નથી.

(૪) વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે દલીલ કરી હતી કે બીજું પાસું એ છે કે આઈએમસી (IMC) અને જેઆરઈ (JRE) ઓલ્ટર ઇગો (alter ego) છે કે કેમ અને કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવી શકાય કે કેમ અને આર્બિટ્રેટર પાસે કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની હક્કમત છે કે કેમ, તે એવા મુદ્દા છે જેના પર નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલે વિચારણા કરીને નિર્ણય લીધો નથી કારણ કે તે ટ્રિબ્યુનલનો માત્ર પ્રથમ દષ્ટિએ કામચલાઉ તારણ છે અને તેને ખુલ્લો રાખ્યો છે, જે એવું સૂચવે છે કે જો જેઆરઈ એ અરજદારનો ઓલ્ટર ઇગો ન હોય, તો તેવી ધારણા બાંધી શકાય નહિ. તેથી વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે દલીલ કરી હતી કે આ કોર્ટ એવું કોઈ અપલોકન ન કરે, જેનાથી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અરજદારના અધિકારોને નુકસાન પહોંચે અને/અથવા એવો કોઈ મુદ્દો નક્કી ન કરે, જેનાથી નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અરજદારના

અધિકારોનો અંત આવી જાય.

૨૩. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૬ નો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે પ્રકરણ V "આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની હકૂમત" નો સંદર્ભ આપે છે. તેમણે કલમ ૧૬ નો ખાસ સંદર્ભ આપ્યો હતો, જે "તેની હકૂમત પર નિર્ણય લેવા માટે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની સક્ષમતા" પ્રદાન કરે છે અને દલીલ કરી હતી કે ટ્રિબ્યુનલની હકૂમતને લગતા મુદ્દામાં અરજદારની સુનાવણી જરૂરી બનશે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે ટ્રિબ્યુનલ પાસે ઓલ્ટર ઇગોના મુદ્દા પર વિચાર કરવાની અને/અથવા કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની કોઈ હકૂમત નથી તે હકીકત અંગેનો બોજો અથવા નકારાત્મક બોજો અરજદારે ઉઠાવવો જરૂરી છે. જોકે, વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે દલીલ કરી હતી કે અરજદાર આવી કોઈ શરત સાથે જવાને બદલે શૂન્યમાંથી શરૂઆત (clean slate) કરવાનું પસંદ કરશે.

૨૪. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકર દ્વારા કરવામાં આવેલી અન્ય રજૂઆત ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૨૧ હેઠળની નોટિસ અંગેની છે અને તેમણે દલીલ કરી હતી કે આવી નોટિસ આપ્યા વિના, અરજદાર સામે કોઈ આર્બિટ્રેશન આગળ વધી શકે નહિ. તેમણે દલીલ કરી હતી કે

જો નોટિસ આપવામાં આવી હોત, તો અરજદારને તેનો વિરોધ કરવાની તક મળી હોત અને ઓલ્ટર ઇગોના પાસા પર એ બાબત દર્શાવવાની પણ તક મળી હોત કે જેઆરઈ એ અરજદારનો ઓલ્ટર ઇગો નથી.

૨૫. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે મક્કમતાપૂર્વક એવી પણ દલીલ કરી હતી કે જો કાર્યવાહીને મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૧ ની વૈધાનિક જોગવાઈને બાયપાસ કરવા સમાન ગણાશે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે સામાવાળાઓએ ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૧ ની જોગવાઈને અવગણી છે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે પક્ષકારો કરાર દ્વારા પસંદગી કરી શકે છે અથવા જો સંમતિ ન હોય તો, અન્ય પક્ષકાર ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૧ હેઠળ કોર્ટ સમક્ષ કાર્યવાહી કરી શકે છે. આ કેસની હકીકતોમાં, તેમણે દલીલ કરી હતી કે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૧ હેઠળ જરૂરી હોવા છતાં અરજદારને કોઈ નોટિસ આપવામાં આવી નથી કે તેમને પોતાનો બચાવ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી નથી. તેમણે દલીલ કરી હતી કે જો ઓલ્ટર ઇગો અંગેના મુદ્દા પર વિચારણા કરવી જ હોય, તો તે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૧ હેઠળ ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે, જે અન્યથા તેને અપ્રસ્તુત અને નકામું બનાવી દેશે.

૨૬. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે અહીં અગાઉ નોંધ્યા મુજબની દલીલ પણ ઉઠાવી હતી કે આબિટ્રેટર પાસે કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની સત્તા નથી અને આ દલીલના સમર્થનમાં, તેમણે ફરીથી એ. અચ્ચાસામી વિરુદ્ધ એ. પરમશિવમ અને અન્યના કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપ્યો હતો, જે (૨૦૧૬) ૧૦ એસસીસી ૩૮૬ માં નોંધાયેલ છે અને તેમાં ફકરા નં. ૧૪ માં કરવામાં આવેલા અવલોકનો પર ભાર મૂક્યો હતો. તેમણે દલીલ કરી હતી કે કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની બાબતનું પણ વિવાદના પક્ષકારોના સંબંધમાં જ ન્યાયનિર્ણય અને નિર્ણય થઈ શકે છે. તેમણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે તેમનો કહેવાનો અર્થ એવો નથી કે આબિટ્રેટર એવા પક્ષકાર સામે કાર્યવાહી આગળ ધપાવી શકે જે કરાર પર સહી કરનાર નથી કે આબિટ્રેશન કાર્યવાહીનો પક્ષકાર નથી.

૨૭. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે એમ પણ દલીલ કરી હતી કે ધ આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ ની કોઈ ભૂમિકા નથી અને તેથી, આબિટ્રેશનનો પક્ષકાર કોણ હોવું જોઈએ તે નક્કી કરી શકાય નહિ. તેથી, તેમણે દલીલ કરી હતી કે તેના દ્વારા અથવા તેના હેઠળના પક્ષકારો દ્વારા કરારનો સંદર્ભ આપવો, એ ગેરસમજભરી ધારણા છે.

૨૮. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે પૃષ્ઠભૂમિનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની હકૂમત અંગે અલગ-અલગ હાઇકોર્ટનો અલગ દૃષ્ટિકોણ હોઈ શકે છે અને બોમ્બે હાઇકોર્ટ કરતાં દિલ્લી હાઇકોર્ટનો દૃષ્ટિકોણ અલગ હોઈ શકે છે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે જ્યારે આર્બિટ્રેશન અંગે કોઈ કરાર કે સંમતિ ન હોય, ત્યારે નોટિસ આપવી પડે અને ત્યારબાદ ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૧ મુજબ કોઈ એક પક્ષકાર આગળ વધી શકે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલે કરેલ એ અવલોકન કે હાઇકોર્ટનો દૃષ્ટિકોણ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પર બંધનકર્તા નથી, તે ગેરસમજ છે. તેના માટે, તેમણે અવલોકનોનો સંદર્ભ આપ્યો હતો.

૨૯. ફરીથી વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે દલીલ કરી હતી કે કોઈપણ વ્યક્તિને પક્ષકાર તરીકે જોડીને લિટીગેશનમાં ઢસડતાં પહેલાં, કુદરતી ન્યાયના નિયમોના પાલનરૂપે સુનાવણીની તક આપવી જરૂરી છે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે જ્યારે આવી કોઈ તક પૂરી પાડવામાં આવી નથી, ત્યારે આ હુકમ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતનું ઉલ્લંઘન છે અને જ્યારે અરજદારને સુનાવણીની કોઈ તક આપવામાં આવી નથી તે સ્વીકૃત હકીકત હોય ત્યારે આ કોર્ટે હુકમ રદ કરવો જોઈએ.

૩૦. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે કલોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાંના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે તે આ કેસની હકીકતોને લાગુ પડતો નથી. તેમણે દલીલ કરી હતી કે વર્તમાન કેસમાં, અરજદાર અને જેઆરઇ ના કરારો એ અનુક્રમિક અને અલગ કરાર છે અને તેથી, આ ચુકાદો લાગુ પડતો નથી. તેમણે પર્પલ મેડિકલ સોલ્યુશન્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાંના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપ્યો હતો. તેમણે દલીલ કરી હતી કે તે કેસમાં, ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૧ નું પાલન કરવામાં આવ્યું હતું અને તેથી, અરજદારની રજૂઆતોને સમર્થન મળે છે. તેમણે અમીત લાલચંદ શાહ વિરુદ્ધ ઋષભ એન્ટરપ્રાઇઝીસના કેસમાં નોંધાયેલ ૨૦૧૮ એસસીસી ઓનલાઇન ૪૮૭ અને ચેરન પ્રોપર્ટીઝ લિમિટેડના કેસમાં નોંધાયેલ ૨૦૧૮ એસસીસી ઓનલાઇન ૪૩૧ ના ચુકાદાનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે આઇવીઆરસીએલ (IVRCL) લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૧૭૧૪/૨૦૧૫ માં હાઇકોર્ટ (કોરમ: અડીલ કુરેશી, ન્યાયમૂર્તિ) ના ચુકાદાની રજૂઆત કરી હતી અને તેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે કોર્ટ દ્વારા પક્ષકારને જોડી શકાય અને આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નહિ.

૩૧. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે, તેથી, કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાના પાસા અંગે ફરીથી વિગતવાર રજૂઆત કરી હતી અને દલીલ કરી હતી કે રિક્વેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ પર રાખવામાં આવેલ આધાર ગેરસમજભર્યો છે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે બંને અલગ કરારો છે અને એવું સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે આબિટ્રિશનની કોઈ કલમ ન હોય ત્યારે કરાર હેઠળ જેઆરઈ દ્વારા કામગીરી કરી શકાય છે. તેમાં એવી પણ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જ્યારે કન્સેશન કરાર કરવામાં આવે, ત્યારે પક્ષકારો માત્ર તે કરાર દ્વારા જ સંચાલિત થશે, એટલે કે, માત્ર તે કરારના પક્ષકારો જ અને તેમાં એવું પણ સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે, "સમજૂતીના કરારો પાછા ખેંચાયેલા ગણાશે".

૩૨. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે તેથી દલીલ કરી હતી કે પક્ષકારો વચ્ચેનો મૂળભૂત દસ્તાવેજ કન્સેશન કરાર છે અને અધિકારો અને જવાબદારીઓ આવા કરાર દ્વારા સંચાલિત થશે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે ચેરન પ્રોપર્ટીઝ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસ મુજબ, ધ આબિટ્રિશન એક્ટની કલમ ૩૫ નો સંદર્ભ આપવામાં આવેલ છે, જે એવોર્ડના અમલીકરણના તબક્કે લાગુ થશે.

૩૩. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે, તેથી, મક્કમતાપૂર્વક દલીલ

કરી હતી કે બીડ ધરાવતા પત્ર, એપેન્ડિક્સ ૧ પર સહી થયેલ નથી અને અરજદારે કન્સેશન કરાર પર સહી કરી નથી અને સુનાવણીની તક પૂરી પાડવા અંગે અને કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની હકૂમતના પાસા સહિત નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના બંધનકર્તા ચુકાદા એમ બંને બાબતે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલનો કામચલાઉ દષ્ટિકોણ કાયદાના સ્વીકૃત સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ છે.

૩૪. સામસામી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને, આ વર્તમાન અરજી વિચારણાને પાત્ર છે કે કેમ તે ધ્યાનમાં લેવું જરૂરી છે.

૩૫. પ્રથમ પાસું કે જેને સંબોધિત કરવું જરૂરી છે તે અરજીના ચલાવવાપાત્ર હોવા અંગેનું છે, જે બંને પક્ષો દ્વારા સંબોધવામાં આવ્યું છે અને વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે ચલાવવાપાત્ર હોવા અંગે વાંધો ઉઠાવ્યો હતો અને વૈકલ્પિક રજૂઆત કરી હતી કે ભલે એમ માની લેવામાં આવે કે હકૂમત છે, તો પણ આ કેસની હકીકતોમાં તેનો ઉપયોગ કરી શકાય નહિ, જે ધ્યાનમાં લેવું જરૂરી છે.

૩૬. જોકે બંને પક્ષો દ્વારા હકૂમત, કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવા તેમજ ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની જોગવાઈ અંગેના મુદ્દા પર રેકૉર્ડના સંદર્ભ સાથે

વિગતવાર રજૂઆત કરવામાં આવી છે, પરંતુ એક તરફ, વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલના વાદગ્રસ્ત હુકમનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે ટ્રિબ્યુનલે તેને ખુલ્લો રાખ્યો છે અને ઓલ્ટર ઇગો અંગેના મુદ્દા પર નિર્ણય લીધો નથી અને તેથી, આ કોર્ટ એવું કોઈ અવલોકન ન કરે, જેનાથી કોઈ નુકસાન થાય અથવા નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પણ અરજદારના અધિકારોને અસર થાય. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, તેમણે ચેતવણી સાથે શરૂઆત કરી છે અને તે જ સમયે, કોર્ટે વિવિધ મુદ્દાઓનો સંદર્ભ આપીને કરવામાં આવેલી રજૂઆત પર વિચાર કરવો જરૂરી છે અને તેથી, ઓછામાં ઓછા આ અરજી પર નિર્ણય લેવાના હેતુ માટે કેટલાક પાસાઓ ધ્યાનમાં લેવા પડી શકે છે. તેથી, તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે કરવામાં આવેલા અવલોકનો માત્ર પ્રથમ દૃષ્ટિએ વર્તમાન અરજી પર નિર્ણય લેવાના હેતુ માટે છે.

૩૭. તેથી ઉપરોક્ત પ્રસ્તાવના સાથે, પ્રથમ પાસું જે ધ્યાનમાં લેવું જરૂરી છે તે કન્સેશન કરાર છે અને અરજદારને સામાવાળા પક્ષકાર તરીકે જોડી શકાય કે કેમ. ફરીથી તે બાબત માટે, એવી રજૂઆતો કરવામાં આવી છે કે અરજદાર કન્સેશન કરાર પર સહી કરનાર નથી અને તેથી, કરારનો પક્ષકાર નથી અને તેથી, જ્યારે અરજદાર સહી કરનાર કે તે કરારનો પક્ષકાર ન હોય ત્યારે આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીમાં તેને ખેંચી શકાય નહિ.

ફરીથી કન્સેશન કરાર પર ઘણો ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે કે તેમાં આર્બિટ્રેશનની કોઈ કલમ નથી. કોઈ પણ સંજોગોમાં, એ વાત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે કે કન્સેશન કરારના પક્ષકારોના અધિકારો અને જવાબદારીઓ કન્સેશન કરારના માળખામાં નક્કી થવાની છે અને અરજદાર ત્રીજો પક્ષકાર છે અથવા તો સહી કરનાર પણ નથી અને તેથી, નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કાર્યવાહી પડતર હોય ત્યારે પક્ષકાર તરીકે જોડી શકાય નહિ, તે ધ્યાનમાં લેવા જેવો મુખ્ય પ્રશ્ન છે. ફરીથી તે હેતુ માટે, આ રજૂઆત એ સૂચન અથવા ધારણાની પૃષ્ઠભૂમિમાં આગળ વધે છે કે અરજદાર ત્રીજો પક્ષકાર છે. આ તબક્કે જ, આ મુદ્દાઓ સાથે કામ કરવા માટે પ્રાથમિક દૃષ્ટિએ, કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાના પાસાની તપાસ કરવી પડશે. તેથી ફરીથી પૃષ્ઠભૂમિ અને નિર્વિવાદ હકીકતોનો સંદર્ભ આપવો જરૂરી છે, જે હવે પછી જણાવવામાં આવશે.

૩૮. તે નિર્વિવાદ છે કે અરજદાર કંપનીએ બીડ આપી છે અને અરજદાર કંપનીની બીડ રિક્વેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ (RFP) ના આધારે સ્વીકારવામાં આવી છે, જે ધ્યાનમાં લેવી જરૂરી છે અને કલમ ૧.૧.૨ એવી જોગવાઈ કરે છે કે,

"પસંદ કરાયેલ બીડર કન્સેશન કરારના અમલીકરણ પહેલાં
એક સ્પેશિયલ પર્પઝ કંપની ("કન્સેશનર") ની સ્થાપના

કરશે. કન્સેશનર આ મુજબના બીડિંગ દસ્તાવેજોના ભાગ રૂપે પ્રોજેક્ટની ડિઝાઇન, એન્જિનિયરિંગ, ફાઇનાન્સિંગ, પ્રોક્યોરમેન્ટ, કન્સ્ટ્રક્શન, કમિશનિંગ ઇન્સ્ટોલેશન, ઓપરેશન, મેઇન્ટેનન્સ અને મેનેજમેન્ટ માટે જવાબદાર રહેશે."

૩૯. વધુમાં કલમ ૧.૨.૩ નો સંદર્ભ આપે છે કે બીડિંગ દસ્તાવેજમાં કન્સેશન કરારના ડ્રાફ્ટનો સમાવેશ થશે અને તે બીડિંગ દસ્તાવેજનો એક ભાગ માનવામાં આવશે. કલમ ૨.૧૪.૧ અને ૨.૧૪.૨ જેવી અન્ય કલમોમાં બીડની વિગતોનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે અને કલમ ૨.૧૪.૨ સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરે છે કે,

"આ પ્રોજેક્ટ કલમ ૩.૩ માં દર્શાવ્યા મુજબ સૌથી વધુ રોયલ્ટી દર્શાવનાર બીડરને આપવામાં આવશે."

૪૦. કન્સેશન કરારનો જ બંને પક્ષો દ્વારા વિસ્તૃત સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે અને વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોર દ્વારા, ખાસ કરીને કલમ ૩.૧ જે પૂર્વ શરત પૂરી પાડે છે તેના પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોર દ્વારા ભાર મૂકવામાં આવ્યા મુજબ, આ પૂર્વ શરત અરજદાર એટલે કે બીડરની જવાબદારીનો સંદર્ભ આપે છે. તેથી

કલમ ૩.૧(viii) (એ), (બી), (સી) અરજદાર એટલે કે અરજદાર કે જેણે બીડ આપી હતી તેનો સંદર્ભ ધરાવે છે. તેથી, તે નિર્વિવાદ છે કે અરજદાર દ્વારા બીડ રજૂ કરવામાં આવી હતી અને અહીં ઉપર જણાવેલ બીડ દસ્તાવેજના નિયમો અને શરતો તેમજ બંને પક્ષોના વિદ્વાન એડવોકેટ્સ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી હતી. ફરીથી કન્સેશન કરાર કે જેના પર વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે તેમની એ રજૂઆતના સમર્થનમાં ઘણો ભાર મૂક્યો છે કે અરજદાર પક્ષકાર નથી કે સહી કરનાર નથી તેને હકીકતોની પૃષ્ઠભૂમિ સાથે સંપૂર્ણ રીતે વાંચવો પડે અને તેમાં કન્સેશન કરારમાં અરજદાર તરીકે અરજદારનો સંદર્ભ છે. તેમાં એવી જોગવાઈ છે કે,

"અરજદારનો અર્થ મેસર્સ આઈએમસી (IMC) લિમિટેડ છે કે જેની રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ ૨૩૨/એ, આચાર્ય જગદીશ ચંદ્ર બોઝ રોડ, કોલકાતા ૭૦૦ ૦૨૦, ભારત ખાતે આવેલી છે"

૪૧. વધુમાં કલમ (જી) જોગવાઈ કરે છે કે,

"અરજદારે પ્રોજેક્ટના અમલીકરણ માટે કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ હેઠળ ભારતમાં સ્પેશિયલ પર્પઝ કંપની તરીકે કન્સેશનરની સ્થાપના કરી છે".

૪૨. જોકે વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે રજૂઆતો કરી છે કે કન્સેશન કરારમાં માત્ર કરારના પક્ષકારોનો જ સમાવેશ થશે અને "પક્ષકાર" શબ્દની વ્યાખ્યા કરવામાં આવી છે અને તેથી, અરજદાર આવરી લેવામાં આવતા નથી, જે આર્બિટ્રેશન કરાર તેમજ બીડ દસ્તાવેજ, કન્સેશન કરાર અને પૂર્વ શરત તેમજ રિક્વેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ (RFP) જેવી સંબંધિત સામગ્રીની અંતર્ગત ભાવનાના પ્રકાશમાં તપાસવું જરૂરી છે.

૪૩. જોકે તે જ સમયે, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, કન્સેશનર જેઆરઈ (JRE) એ અરજદાર (અરજદાર) દ્વારા પ્રોજેક્ટના અમલીકરણ માટે બનાવવામાં આવેલ સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ છે અને તેથી, તે ખાસ નોંધવામાં આવ્યું છે કે,

"અમે કન્સેશનર મારફતે ડ્રાફ્ટ અનુસાર કન્સેશન કરાર કરવા સંમત છીએ"

૪૪. આમ હકીકતમાં, બીડર તરીકે અરજદાર (અરજદાર) દ્વારા પ્રોજેક્ટના અમલીકરણ માટે, જેઆરઈ ની સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ તરીકે સ્થાપના કરવામાં આવી છે. વધુમાં કન્સેશન કરારમાં પણ અરજદારનો અરજદાર તરીકે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે અને તે અરજદારનો સંદર્ભ આપવામાં આવેલ છે, જેણે જેઆરઈ એટલે કે સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ મારફતે પોર્ટ

ટ્રસ્ટ સાથે કરાર કર્યો છે. તેથી આના પ્રકાશમાં, જ્યારે અરજદાર જેઆરઈ કન્સેશનરની હોલિંગ કંપની હોય, આ જ પ્રોજેક્ટના હેતુ માટે સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ તરીકે સંપૂર્ણ માલિકીની પેટાકંપનીની રચના કરવામાં આવી હોય ત્યારે કન્સેશન કરાર હેઠળ અરજદારની જવાબદારી વિશે કોઈ શંકા રહેતી નથી.

૪૫. તેથી કન્સેશન કરાર, કરારના પક્ષકારો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકરે વિગતવાર કરેલી રજૂઆતો અને એવું સૂચવવા માટે કરવામાં આવેલી રજૂઆત કે અરજદાર કરારનો ત્રીજો પક્ષકાર છે, જેને પક્ષકાર બનાવીને આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીમાં ખેંચી શકાય નહિ, તે ગેરસમજભરી છે. આવી રજૂઆતો શરૂઆતમાં આકર્ષક લાગી શકે છે પરંતુ હકીકતોની પૃષ્ઠભૂમિ સાથે થોડી ચકાસણી કરવાથી અને રિક્વેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ (RFP) અને કન્સેશન કરાર વાંચવાથી તેમાં કોઈ શંકા રહેતી નથી કે આવી કોઈ રજૂઆતમાં તથ્ય નથી. વધુમાં આ રજૂઆત સમજવા માટે, રિક્વેસ્ટ ફોર પ્રપોઝલ (RFP), કન્સેશન કરાર અને બીડ દસ્તાવેજ જેવા કાગળો પર ફરીથી નજીકથી નજર નાખવી જરૂરી છે. કુદરતી ન્યાયના નિયમોનું પાલન ન કરવા અંગે અને/અથવા નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીમાં પક્ષકાર તરીકે જોડતા પહેલા સુનાવણીની કોઈ તક પૂરી પાડવામાં આવી ન હોવા અંગે વિદ્વાન

સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકર દ્વારા ખૂબ ભાર આપીને કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને સમજવા અને વિચારવા માટે આ પ્રસ્તુત રહેશે. ખૂબ ભાર આપીને કરવામાં આવેલી આ રજૂઆતોને કાગળો અને સામગ્રીની ચકાસણી પર સ્વીકારી શકાય નહિ તેના સાદા કારણસર કે અરજદાર પ્રાથમિક બીડર છે, જેણે પ્રોજેક્ટ હાથમાં લીધો છે અને જેને કોન્ટ્રાક્ટ આપવામાં આવ્યો છે અને તેથી, સામાવાળા નં. ૧ અરજદાર તરફ જોશે અને જેઆરઈ ની સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ તરીકે સ્થાપના કરવામાં આવી છે, જેનો અર્થ એ કે, હકીકતમાં તે એક ઓલ્ટર ઇગો (alter ego) છે. ફરીથી નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પાસે કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની હકૂમત છે કે કેમ અને કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવી શકાય કે કેમ તે અંગે કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટના મૂળભૂત હેતુ અને ઉદ્દેશ્ય તેમજ હેતુઓ અને કારણોના નિવેદનને ધ્યાનમાં રાખીને વિચારવી પડશે. ન્યૂયોર્ક કન્વેન્શન અને જીનીવા કન્વેન્શનના આધારે સ્થાનિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપારી આર્બિટ્રેશનને યુનિસિટ્રાલ (Uncitral) મોડેલ લો (Model Law) ની સાથે સુસંગત લાવવાનો મૂળભૂત વૈધાનિક હેતુ હતો. મૂળભૂત હેતુ આર્બિટ્રેશન મારફતે વિવાદના ઝડપી નિરાકરણ માટે અથવા કોર્ટોની વધુ દખલગીરી વિના વિવાદોના સમાધાન માટે આર્બિટ્રલ પ્રક્રિયા માટે જોગવાઈ કરવાનો અથવા યોગ્ય વ્યવસ્થા પૂરી પાડવાનો છે. ભારત સેવા સંસ્થાન વિરુદ્ધ યુ.પી. ઇલેક્ટ્રોનિક કોર્પોરેશન

લિમિટેડના કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ચુકાદાનો ઉપયોગી સંદર્ભ લઈ શકાય, જે એઆઈઆર ૨૦૦૭ એસસી ૨૯૬૧ માં નોંધાયેલ છે. તેથી જ્યારે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવામાં આવી હોય અને નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ મેટર હોય, ત્યારે આ કોર્ટ આવી કાર્યવાહીમાં દખલ કરવાનો ઇનકાર કરશે અને ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટના મૂળભૂત હેતુ અને ઉદ્દેશ્યને ધ્યાનમાં લેતા, જેવું આ કોર્ટે એન.જી. પ્રોજેક્ટ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આપેલા ચુકાદામાં અવલોકન કર્યું છે તેમ, ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળ હકૂમતનો ઉપયોગ કરવામાં આંતરિક હકૂમતનો કોઈ અભાવ ન હોઈ શકે અને તે ઔચિત્ય અને સ્વ-લાદવામાં આવેલા નિયંત્રણોની બાબત છે. ફરીથી ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની જોગવાઈ, જે કોર્ટને વ્યાખ્યાયિત કરતી કલમ ૨(૧)(ઈ) નો સંદર્ભ આપે છે તે ખૂબ સ્પષ્ટ કરે છે કે તેની સામાન્ય અને દીવાની હકૂમતનો ઉપયોગ કરવાના હેતુ માટે તેમાં હાઈકોર્ટનો સમાવેશ થઈ શકે છે, જેનો અર્થ એ કે, સિવિલ કોર્ટોના હુકમોમાંથી ઉદ્ભવતી આગળની કાર્યવાહી અને બંધારણીય સત્તાઓ અને હકૂમતનો ઉપયોગ કરતી કોર્ટ તરીકે હાઈકોર્ટમાં નિહિત ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળની હકૂમત નહિ. તેથી અરજી ચલાવવાપાત્ર હોવાના પાસા અંગે કોઈ પ્રશ્ન નથી જોકે વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોરે અરજી ચલાવવાપાત્ર હોવા અંગે મુદ્દા ઉઠાવ્યા છે.

જોકે વૈકલ્પિક રજૂઆત કે જો એમ માની લઈએ કે હકૂમત છે, તો પણ કોર્ટ નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પડતર આર્બિટ્રલ કાર્યવાહીમાં દખલ કરી શકે નહિ, તે ઉપર જણાવ્યા મુજબ ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટના મૂળભૂત હેતુને ધ્યાનમાં રાખીને વિચારવા યોગ્ય છે.

૪૬. તેથી, વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકર દ્વારા ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૬ સાથે વંચાણમાં લેતા ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૨૧ ના સંદર્ભમાં કરવામાં આવેલી રજૂઆતો કે જ્યાં સુધી પક્ષકારો વચ્ચે કરાર ન હોય, ત્યાં સુધી કોઈ ચોક્કસ વિવાદ સંબંધિત આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી શરૂ થઈ શકે નહિ. તેમણે વધુમાં ભાર મૂક્યો હતો કે જો પક્ષકારોમાંથી કોઈ એક સંમત ન થાય, તો અરજી કરવા માટે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૧ હેઠળ ઉપાય પૂરો પાડવામાં આવેલ છે અને તેથી, એવી રજૂઆતો કરવામાં આવી છે કે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૧ ની અવગણના કરી શકાય નહિ અને જો આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહી ચાલુ રાખવા દેવામાં આવે, તો તે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૧ ની જોગવાઈની અવગણના સમાન ગણાશે, તે ગેરસમજભરી છે. આ રજૂઆત ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ એવી ધારણા પર આગળ વધે છે કે અરજદારને નોટિસ આપવી જરૂરી છે, જેના બદલામાં કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા અથવા ઓળખ અને ગ્રુપ કંપનીના સિદ્ધાંત અંગેનો મુદ્દો ઊભો થશે. તેથી મુખ્ય

પ્રશ્ન એ છે કે કરારના પક્ષકારો કોણ છે તેના પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું જરૂરી છે.

૪૭. તેથી, નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની હકૂમત પર ખૂબ ભાર મૂકીને રજૂઆતો કરવામાં આવી છે અને સાથે જ એ બાબત પર પણ ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે કે સુનાવણીની તક આપ્યા વિના અરજદારને પક્ષકાર તરીકે જોડી શકાય નહિ જે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતનું ઉલ્લંઘન છે. આ દલીલ, અગાઉ જણાવ્યું તેમ, આકર્ષક લાગી શકે છે પરંતુ સામગ્રીની થોડી ચકાસણી કરવાથી જણાશે કે તેમાં કોઈ તથ્ય નથી અને તે વધુ પડતા સરળીકરણ પર આધારિત છે. આ રજૂઆતો એ ધારણા પર છે કે અરજદાર ત્રીજો પક્ષકાર છે અને ઓલ્ટર ઇગો નથી. ફરીથી ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૨૧ માં સંદર્ભિત પક્ષકારોમાં અરજદારનો સમાવેશ થશે કે કેમ, તે માટે આરપીએફ અને કન્સેશન કરાર સહિતની સામગ્રી અને રેકૉર્ડની ઝીણવટભરી ચકાસણી કરવી જરૂરી બનશે. વિગતવાર જણાવ્યું તેમ, બંને દસ્તાવેજો સ્પષ્ટપણે એ હકીકત સૂચવે છે કે અરજદાર એક બીડર છે, જેણે પ્રોજેક્ટ માટે બીડ આપી હતી, આરપીએફ મુજબ બીડ સ્વીકારવામાં આવી છે અને અરજદાર દ્વારા જેઆરઈ મારફતે કન્સેશન કરાર કરવામાં આવ્યો છે, જે બીડ દસ્તાવેજ હેઠળ જરૂરીયાત મુજબ બનાવવામાં આવેલ એક સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ

છે. તેથી કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાના પાસા પર વધુ ચર્ચા માટે ભાગ્યે જ કોઈ અવકાશ છે. કુદરતી ન્યાયના નિયમોના ઉદ્ધંધન અને નોટિસ ન બજવા અંગે ચુકાદાઓ પર આધાર રાખીને વિસ્તૃત રજૂઆતો કરવામાં આવી છે, જોકે, હકીકતો સ્પષ્ટ અને સરળ છે કે અરજદારને ત્રીજો પક્ષકાર કહી શકાય નહિ, જે આવી ફરિયાદોને વાજબી ઠેરવે. કેસની હકીકતોમાં, ભલે કન્સેશન કરાર પર અરજદાર દ્વારા સહી કરવામાં આવી ન હોય કે કન્ફર્મ કરવામાં આવ્યો ન હોય, તે અરજદારની જવાબદારી જ્યાં સુધી સંબંધિત છે ત્યાં સુધી કોઈ ફેરફાર લાવશે નહિ અને તે માત્ર એટલા માટે પોતાની જાતને ત્રીજા પક્ષકાર તરીકે રજૂ કરી શકે નહિ કે તે કન્સેશન કરાર પર સહી કરનાર નથી. આવી રજૂઆતો પર વિચાર કરતી વખતે, ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટના મૂળભૂત હેતુ તેમજ એક જ દેશમાં કે એક કરતાં વધુ દેશોમાં પ્રોજેક્ટ હેઠળ અલગ-અલગ જગ્યાએ કામગીરી પૂર્ણ કરવા માટે બહુ-પ્રોજેક્ટ કે બહુવિધ કોન્ટ્રાક્ટ્સ ધરાવતા વ્યવસાયના આધુનિક વલણને ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ. તેથી ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કોઈપણ જોગવાઈનું સંકુચિત અને મર્યાદિત અર્થઘટન કરવું તે કાયદાના ઉદ્દેશ્ય અને ભાવના સાથે સુસંગત રહેશે નહિ, જેમ કે આ કેસની હકીકતોમાં, ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૨૧ નો સંદર્ભ આપતી વખતે, પક્ષકારોમાં કરારના પક્ષકારોનો સમાવેશ થશે, જેના માટે પ્રોજેક્ટ અથવા કામગીરીના હેતુ માટે પક્ષકાર કોણ છે તે ચકાસવું અને જોવું જરૂરી બની શકે છે. એવો

અલગ તબક્કો હોઈ શકે છે કે જેના દ્વારા, પ્રારંભિક બીડ દસ્તાવેજ હેઠળ કેટલીક જવાબદારીઓ પૂરી પાડવામાં આવે છે અને ત્યારબાદ, કન્સેશન કરાર જેવો વિગતવાર કરાર કરવામાં આવે છે પરંતુ એવું કહી શકાય નહિ કે તેઓ રજૂઆત કર્યા મુજબ એકબીજાના પૂરક નથી. ઉપર જણાવ્યું તેમ, કન્સેશન કરાર સાથે વાંચવામાં આવતી પૂર્વ શરત સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરશે કે અરજદારને અરજદાર આઈએમસી તરીકે સ્પષ્ટપણે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવેલ છે અને કન્સેશન કરારમાં જુદી જુદી કલમો સાથે ભાર મૂકીને અરજદારનો અરજદાર તરીકે તેમજ તેણે સ્વીકારેલી બાંધધરી અને જવાબદારી તરીકે સંદર્ભ આપવામાં આવેલ છે. ફરીથી ઉદ્દેશ્યો અને કારણોનું નિવેદન સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરે છે કે સ્થાનિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપારી વિવાદના સમાધાન માટે એક વ્યવસ્થા ઊભી કરવા માટે આ કાયદો બનાવવામાં આવ્યો છે અને તે હેતુ માટે, તે વિવાદના સમાધાનના એક સાધન તરીકે આર્બિટ્રેશનની વિશ્વવ્યાપી માન્યતા સાથે સુસંગત હોવો જોઈએ અને તેથી, આર્બિટ્રલ પ્રક્રિયાના કાયદામાં સમાનતા જાળવવા અને સુસંગત રહેવા માટે, આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપાર કાયદા પર સંયુક્ત રાષ્ટ્ર પંચની રચના કરવામાં આવી હતી, જેના આધારે હાલનો ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટ ઘડવામાં આવ્યો છે. આમુખ પોતે જ એ હકીકતનો સંદર્ભ આપે છે કે યુનિસિટ્રાલને અપનાવવામાં આવ્યું છે અને જીનીવા કન્વેન્શન પર આધારિત યુનિસિટ્રાલ મોડેલ લો સાથે આવા

આર્બિટ્રેશનને સુસંગત લાવવાનો વૈધાનિક હેતુ છે. તેથી કાયદા તેમજ વિદેશી આર્બિટ્રેશન કાયદાના સંદર્ભમાં નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કરવામાં આવેલ અવલોકનને લાગુ પડતું નથી તેવું કહી શકાય નહિ. હકીકતમાં, આવા મુદ્દાઓ નક્કી કરતી વખતે કલોરો કંટ્રોલ્સ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના ચુકાદાને ધ્યાનમાં લેવો જરૂરી છે. આ ચુકાદામાં, પક્ષકારોનો સંદર્ભ આપતી વખતે, "દ્વારા અથવા હેઠળ દાવો" ના સંદર્ભમાં ચર્ચા કરવામાં આવી છે અને એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે કોઈ અજાણી વ્યક્તિ અથવા ત્રીજો પક્ષકાર આર્બિટ્રેટરની માંગ કરી શકે નહિ, જેનો અર્થ એ થાય છે કે, ભલે કોઈ કરાર પર સહી કરનાર ન હોય પરંતુ જો કોઈ કંપની દ્વારા અથવા તેના હેઠળ દાવો કરવામાં આવે, તો તે ઓલ્ટર ઇગો અંગે તપાસ માંગી લેશે અને તે ખાસ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે,

"ઉપર નોંધ્યા મુજબ, ૧૯૯૬ ના કાયદાનો વૈધાનિક હેતુ અને સાર સ્થાનિક તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપારી આર્બિટ્રેશનને યુનિસિટ્રાલ મોડેલ નિયમો, ન્યૂયોર્ક કન્વેન્શન અને જીનીવા કન્વેન્શન સાથે સુસંગત લાવવાનો હતો."

૪૮. વધુમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે,

"અર્થઘટનનો એ સ્થાપિત નિયમ છે કે ધારાસભા દ્વારા

જોગવાઈમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલા દરેક શબ્દને તેનો યોગ્ય અર્થ આપવો જોઈએ. અમને એવું જણાય છે કે ધારાસભાનો ઈરાદો આ અભિવ્યક્તિને ઉદાર અર્થ આપવાનો હતો. કલમ ૪૫ માં ઉપયોગમાં લેવાયેલી ભાષા અને અભિવ્યક્તિઓ મુજબ, તેના દ્વારા અથવા તેના હેઠળ દાવો કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિ કાનૂની કાર્યવાહી સહિત તમામ પક્ષકારોને આર્બિટ્રેશનમાં મોકલવાની માંગ કરી શકે છે. એકવાર ધારાસભા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલા શબ્દો વ્યાપક અર્થ ધરાવતા હોય અથવા કલમની ભાષા ઉદાર રક્ષણ સાથે ઘડવામાં આવી હોય ત્યારે આવી જોગવાઈનું સામાન્ય રીતે ઉદારતાથી અર્થઘટન થવું જોઈએ."

૪૯. વધુમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે,

"૯૬. કાયદાના વૈધાનિક ઉદ્દેશ્ય અને તેના ઘડવૈયાઓના ઈરાદાના દૃષ્ટિકોણથી એટલે કે આર્બિટ્રેશનને પ્રોત્સાહિત કરવાની જરૂરિયાતની તપાસ કરીએ તો, કોર્ટે પડતર કાર્યવાહીમાં પોતાની હકૂમતનો ઉપયોગ કરીને પક્ષકારોને આર્બિટ્રેશન કલમ સાથે બાંધી રાખવા જોઈએ અને બહુવિધ કાર્યવાહીનાં કારણો, પક્ષકારો

અને અરજો ધરાવતી બહુવિધ દીવાની કાર્યવાહી લાવીને તેમને આબિટ્રેશનના તેમના કરારથી બચવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહિ.

૧૦૨. આબિટ્રેશન જ્યુરિસ્પ્રુડન્સમાં સહી ન કરનાર પક્ષકારોને આબિટ્રેશનમાં જોડવા એ અજાણી બાબત નથી. ૧૯૫૮ ના ન્યૂયોર્ક કન્વેન્શનના અર્થઘટન માટેની આઈસીસીએએસ માર્ગદર્શિકા પણ આવી પરિસ્થિતિ માટે જોગવાઈ કરે છે અને જણાવે છે કે જ્યારે એવો પ્રશ્ન ઊભો થાય કે શું આબિટ્રેશન કરાર પર સહી ન કરનારને બાંધવાને કન્વેન્શનના અનુચ્છેદ I હેઠળ લેખિત કરારની જરૂરિયાત સાથે વિરોધાભાસી તરીકે વાંચી શકાય, તો સૌથી સચોટ જવાબ ના છે અને તેને ઘણા કારણોનું સમર્થન પણ પ્રાપ્ત છે.

૧૦૩. આબિટ્રેશન કરાર પર સહી ન કરનારને બાંધવા માટે વિવિધ કાનૂની આધારો લાગુ કરી શકાય છે:

૧૦૩.૧ પહેલો સિદ્ધાંત ગર્ભિત સંમતિ, ત્રીજા પક્ષકાર લાભાર્થીઓ, જામીનદારો, સોંપણી અને કરાર આધારિત અધિકારોના હસ્તાંતરણની અન્ય વ્યવસ્થાઓનો છે. આ સિદ્ધાંત પક્ષકારોના સ્પષ્ટ

ઘરિદાઓ પર અને મોટાભાગે, સદ્ભાવનાના સિદ્ધાંત પર આધાર રાખે છે. તેઓ ખાનગી તેમજ જાહેર કાનૂની સંસ્થાઓને લાગુ પડે છે.

૧૦૩.૨ બીજા સિદ્ધાંતમાં એજન્ટ-પ્રિન્સિપલ સંબંધો, દેખીતી સત્તા, કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવી (જેને ઓલ્ટર ઇગો પણ કહેવાય છે), સંયુક્ત સાહસ સંબંધો, ઉત્તરાધિકાર અને એસ્ટોપેલના કાનૂની સિદ્ધાંતોનો સમાવેશ થાય છે. તેઓ પક્ષકારોના ઘરિદા પર નહિ પરંતુ લાગુ પડતા કાયદાના બળ પર આધાર રાખે છે."

૫૦. ફરીથી રજૂઆતોનું વિશ્લેષણ કરવા માટે, કરવામાં આવેલા અવલોકનોનો સંદર્ભ આપી શકાય કે,

"કોર્ટે આવી દલીલોની ખૂબ જ સાવધાનીપૂર્વક અને કરારની ભાષા તેમજ પક્ષકારોના ઘરિદાના નિશ્ચિત સંદર્ભ દ્વારા તપાસ કરવી પડશે. સંયુક્ત વ્યવહારો અને બહુવિધ કરારોના કિસ્સામાં, આર્બિટ્રેશનના સંદર્ભ માટે સહી ન કરનાર પક્ષકારોની દલીલો સ્વીકારવામાં આવા સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ કરવાનું ફરીથી શક્ય બની શકે છે. જ્યાં કરારો પરિણામસ્વરૂપ હોય અને મુખ્ય કરારના અનુસંધાન

સ્વરૂપના હોય, અને મુખ્ય કરારમાં આબિટ્રેશન કરાર હોય અને આવા કરારો આંતરિક રીતે એટલા બધા એકબીજા સાથે ભળેલા અથવા એકબીજા પર નિર્ભર હોય કે તેમનું સંયુક્ત પ્રદર્શન જ પક્ષકારોને તેમની સંબંધિત પરસ્પર જવાબદારીઓ અને પ્રદર્શનોમાંથી મુક્ત કરશે, તો આ પક્ષકારોના સહી કરનાર તેમજ સહી ન કરનાર પક્ષકારોને આબિટ્રેશનમાં મોકલવાના ઈરાદાનું પૂરતું સૂચક બની રહેશે. સંયુક્ત પ્રદર્શનના સિદ્ધાંતને એક તરફ મુખ્ય અને પૂરક કરારોના સંયુક્ત વાંચન પરથી અને બીજી તરફ પક્ષકારોના સ્પષ્ટ ઈરાદા અને સંબંધિત સંજોગો પરથી તારવવો પડશે."

૫૧. અર્થઘટનનો એ સ્થાપિત નિયમ છે કે ધારાસભા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલા શબ્દને તેનો યોગ્ય અર્થ આપવો જોઈએ અને તે સંકુચિત અર્થ આપવાને બદલે કાયદાના હેતુ અથવા ઉદ્દેશ્યની પૂર્તિ કરતો હોવો જોઈએ. આમ ધારાસભા ધ આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૪૫ ની જોગવાઈનું અર્થઘટન કરતી વખતે ઉદાર અર્થ આપવાનો ઈરાદો ધરાવે છે. ફરીથી (૨૦૧૬) ૧૦ એસસીસી ૩૮૬ માં નોંધાયેલ એ. અચ્યાસામી વિરુદ્ધ એ. પરમશિવમ અને અન્યના કેસમાંના ચુકાદામાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે,

"ન્યાયિક નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાને માર્ગદર્શન આપતો મૂળભૂત સિદ્ધાંત એ છે કે આર્બિટ્રેશન એ ખાનગી ટ્રિબ્યુનલ મારફતે પોતાના વિવાદોના નિરાકરણ માટે કરાર કરનાર પક્ષકારો દ્વારા જવાબદારી સ્વીકારવાની સ્વેચ્છિક પ્રક્રિયા છે. પક્ષકારોનો ઇરાદો તેમના કરારની શરતોમાં વ્યક્ત થાય છે. જ્યારે વ્યાપારી સંસ્થાઓ અને વ્યવસાયી વ્યક્તિઓ આવા વ્યવહારોમાં ઉતરે છે, ત્યારે તેઓ આર્બિટ્રલ પ્રક્રિયાની અસરકારકતાના જ્ઞાન સાથે તેમ કરે છે. કોર્ટની ફરજ એ સમજણને વ્યાપારી અસરકારકતા પ્રદાન કરવાની છે."

પર. તેથી ઉપર જણાવ્યા મુજબ અર્થઘટન, ધારાસભાના ઇરાદાને અને આવા હેતુ માટે વિકસાવવામાં આવેલી આર્બિટ્રેશનની રૂપરેખા અથવા વ્યવસ્થાને ધ્યાનમાં રાખીને કરવું પડશે. તેથી "પક્ષકાર" શબ્દ પર વિચાર કરતી વખતે, કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાના વ્યાપક ખ્યાલ અથવા સમજ સાથે હોવો જોઈએ.

પ૩. જોકે વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકર દ્વારા એવી રજૂઆતો કરવામાં આવી છે કે આ ચુકાદો લાગુ પડશે નહિ, તેનો સ્વીકાર કરી શકાય નહિ. વધુમાં નામદાર બોમ્બે હાઈકોર્ટના ચુકાદા પર ભાર મૂકીને

કરવામાં આવેલી રજૂઆતો કે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ એ કોર્ટ નથી અને તેથી, તેની પાસે કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની હકૂમત રહેશે નહિ, તેને હકીકતો અને કેસની પૃષ્ઠભૂમિ સાથે ધ્યાનમાં લેવી પડશે અને એવું કહી શકાય નહિ કે કાયદાનો આવો કોઈ સિદ્ધાંત પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવ્યો છે. કોઈ પણ સંજોગોમાં, નામદાર દિલ્લી હાઈકોર્ટ અલગ દૃષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે, જેના પર વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી ઠાકોર દ્વારા ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. ફરીથી ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદાઓને હકીકતોની પૃષ્ઠભૂમિમાં અને મૂળભૂત વૈધાનિક ઈરાદા તેમજ ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટના હેતુને ધ્યાનમાં રાખીને વિચારવા પડશે. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટ વિવાદના સમાધાન માટે એક વ્યવસ્થા અથવા રૂપરેખા પૂરી પાડવા માટે ઘડવામાં આવ્યો છે અને તેના ઉદ્દેશ્યને નિષ્ફળ બનાવતું કોઈ પણ સંકુચિત અથવા મર્યાદિત અર્થઘટન સહેલાઈથી સ્વીકારી શકાય નહિ. ફરીથી પુનરાવર્તનના ભોગે એવું જણાવવામાં આવે છે કે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળ આંતરિક હકૂમતનો અભાવ ન હોઈ શકે કે કોઈ આપેલા કેસમાં જ્યારે નોટિસ વિના જેની સામે કાર્યવાહી કરવામાં આવનાર હોય તેવા પક્ષકાર માટે કુદરતી ન્યાયના નિયમોનું સંપૂર્ણ ઉલ્લંઘન થતું હોય ત્યારે હાઈકોર્ટ તેની તપાસ કરી શકે છે. જોકે કેસની હકીકતોમાં, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૨૧ માં સંદર્ભિત "પક્ષકાર" શબ્દનું

સંકુચિત અર્થઘટન વાજબી ગણાશે નહિ. તેથી જોકે ઔચિત્ય અને સ્વ-લાદવામાં આવેલા શિસ્તની બાબત તરીકે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળ આંતરિક હક્કમતનો કોઈ અભાવ ન હોઈ શકે, પરંતુ જ્યારે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ મેટર હોય ત્યારે આ કોર્ટ હક્કમતનો ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કરશે અને તે વાજબી ગણાશે નહિ.

૫૪. ફરીથી તે સારી રીતે સ્વીકૃત છે કે કોર્ટ અથવા ટ્રિબ્યુનલ અથવા આવા કોઈપણ ફોરમની હક્કમત સંબંધિત મુદ્દાઓ તે કોર્ટ અથવા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ જ ઉઠાવી શકાય છે અને વિશેષ કાયદા દ્વારા બનાવવામાં આવેલ આવી કોર્ટ અથવા ટ્રિબ્યુનલ પાસે તેની હક્કમત વિશે નિર્ણય લેવાનો અધિકાર રહેશે. ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૫ ની જોગવાઈ હક્કમત વિશે જોગવાઈ કરે છે કે ટ્રિબ્યુનલ હક્કમત વિશે નિર્ણય લઈ શકે છે. અન્યથા પણ, તે સારી રીતે પ્રસ્થાપિત છે કે આવી ટ્રિબ્યુનલ અથવા બનાવવામાં આવેલ સત્તાધિકારી પોતાની પ્રક્રિયા વિકસાવી શકે છે અને સિવિલ પ્રોસિજર કોડના નિયમો યોગ્ય ફેરફારો સાથે લાગુ કરી શકાય છે. ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ, અરજદારના અધિકાર અને પ્રથમ દૃષ્ટિએ કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની પરવાનગી છે કે કેમ તે અંગે કરવામાં આવેલી રજૂઆતોની ચકાસણી કરવી જરૂરી છે. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, કેસની હકીકતોમાં, નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલે ઓલ્ટર ઇગો અને કોર્પોરેટ

વિશિષ્ટતા હટાવવાના મુદ્દાઓ સહિતના મુદ્દાને ખુલ્લો રાખ્યો છે અને માત્ર એટલું જ કહ્યું છે કે આ પ્રથમ દષ્ટિએ કરવામાં આવેલા અવલોકનો છે અને તેને ખુલ્લા રાખીને અરજદારને તમામ દલીલો ઉઠાવવાની મંજૂરી આપી છે, જે આ કોર્ટ દ્વારા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળ કોઈપણ દખલગીરી અથવા વિવેકાધીન હક્કમતનો ઉપયોગ કરવાની ભાગ્યે જ કોઈ જરૂર ઊભી કરે છે. તેથી ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટના મૂળભૂત હેતુની સાથે ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ હકીકતોની સંપૂર્ણ પૃષ્ઠભૂમિને અને અરજદારને કોઈ નુકસાન થવાની સંભાવનાને ધ્યાનમાં લેતા, અરજદારની તરફેણમાં આવા કોઈપણ વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કરવાનું વાજબી ઠરશે નહિ.

૫૫. રજૂઆતોનું બીજું પાસું એ છે કે જો આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીને મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તે ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૧૧ ની જોગવાઈની અવગણના સમાન ગણાશે, તે ગેરસમજભર્યું છે. ડોઈશ પોસ્ટ બેંક હોમ ફાઈનાન્સ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપવામાં આવેલ છે, જ્યાં આર્બિટ્રેટરને મેટર મોકલવા માટે વિવાદના પક્ષકારો વચ્ચે આર્બિટ્રેશન કરારનું અસ્તિત્વ ધ્યાનમાં લેવું જરૂરી છે. આ કેસની હકીકતોમાં, તેથી આ જ મુદ્દો ઓલ્ટર ઇગો અને કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવા અંગેના વાંધાઓને આધીન આર્બિટ્રેટર દ્વારા

વિચારણા કરવાની બાબત છે. તે સારી રીતે સ્વીકૃત છે કે કોર્ટ અથવા ટ્રિબ્યુનલ પાસે તેની હકૂમત અંગેના મુદ્દા સહિતની હકૂમત રહેશે અને, તેથી, નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલે અરજદાર માટે તમામ મુદ્દાઓ ખુદા રાખીને માત્ર પ્રથમ દષ્ટિએ જ તેની વિચારણા કરી છે. તેથી, કુદરતી ન્યાયના નિયમોનું પાલન ન કરવા અથવા ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૨૧ હેઠળ નોટિસ અંગેની રજૂઆતો ગેરસમજભરી છે. "આર્બિટ્રેટરને સત્તા આપે છે" શબ્દોનો અર્થ એવો થાય કે આર્બિટ્રેટર અથવા ટ્રિબ્યુનલ પાસે કરાર હેઠળ ઉભા થયેલા મુદ્દાઓ નક્કી કરવાની સત્તા હોઈ શકે છે અને તે તેમને આવા મુદ્દાઓ અથવા હકૂમત, ઓલ્ટર ઇગો અથવા કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવા સહિતની રજૂઆતો નક્કી કરવા માટે સંબંધિત સામગ્રી તપાસવા માટે વાજબી ઠેરવશે. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, સંકુચિત અર્થઘટન ધ આર્બિટ્રેશન એક્ટની ભાવના અને ઉદ્દેશ્ય સાથે સુસંગત રહેશે નહિ. ફરીથી અરજદાર માટે વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકર દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો કે જો કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની હોય તો પણ, તે મર્યાદાઓ અથવા મર્યાદિત કારણોને આધીન છે, જે વાજબી ઠેરવવા જરૂરી છે. તે હેતુ માટે, તેમણે સિવિલ અપીલ નં. ૧૦૦૨૫-૧૦૦૨૬/૨૦૧૭ માં આપવામાં આવેલ ચેરન પ્રોપર્ટીઝ લિમિટેડ વિરુદ્ધ કસ્તુરી એન્ડ સન્સ લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ચુકાદામાં કરવામાં આવેલા અવલોકનોનો ખાસ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને

કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની પરવાનગી આપતા કોઈ કારણો અસ્તિત્વમાં નથી તેવી દલીલ કરતા કારણો પર ભાર મૂક્યો હતો. જોકે નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની હકૂમત અથવા સત્તા વિશેના આ જ મુદ્દાનો સંદર્ભ આપતા, ફરરા નં. ૨૫ માં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે:

"૨૫. રજૂઆત કલોરો કંટ્રોલ્સના ચુકાદાના સંકુચિત અર્થઘટન પર આગળ વધે છે. કલોરો કંટ્રોલ્સ અંતર્ગતનો સિદ્ધાંત એ છે કે કંપનીઓના ગ્રુપમાંની કોઈ કંપની દ્વારા કરવામાં આવેલ આર્બિટ્રેશન કરાર સહી ન કરનાર સંલગ્ન કંપનીઓને બાંધી શકે છે, જો સંજોગો એવા હોય કે જે સહી કરનાર અને સહી ન કરનાર બંનેને બાંધવાના પક્ષકારોના પરસ્પર ઈરાદાને દર્શાવતા હોય. સિદ્ધાંત લાગુ કરવામાં, કાયદો પક્ષકારોના સામાન્ય ઈરાદાને અમલમાં મૂકવા માંગે છે, જ્યાં સંજોગો સૂચવતા હોય કે સહી કરનાર અને સહી ન કરનાર બંને બંધાયેલા રહેવાનો ઈરાદો ધરાવતા હતા"

૫૬. તેથી ફરીથી ગેરી બી. બોર્નના ઇન્ટરનેશનલ કોમર્શિયલ આર્બિટ્રેશન પરના ગ્રંથનો સંદર્ભ આપતા, તેમાં ટાંકવામાં આવ્યું છે કે,

"લગભગ તમામ હકૂમતોના સત્તાધિકારીઓ એવું માને છે કે

જે પક્ષકારે આબિટ્રેશન કલમ ધરાવતા કરારને સંમતિ આપી નથી, તેમ છતાં તે કલમથી બંધાયેલ હોઈ શકે છે જો તે પક્ષકાર એવી એન્ટિટીનો 'ઓલ્ટર ઇગો' હોય કે જેણે કરાર કર્યો હોય, અથવા અન્યથા કરારનો પક્ષકાર હોય. આ નોંધપાત્ર છે, પરંતુ કંપનીઓના ગ્રુપમાં દરેક કંપની (પ્રમાણમાં આધુનિક ખ્યાલ) અલગ અધિકારો અને જવાબદારીઓ ધરાવતી એક અલગ કાનૂની સંસ્થા છે તેવા મૂળભૂત સિદ્ધાંતમાંથી અપવાદરૂપ વિદાય છે."

ગ્રુપ ઓફ કંપનીઝના સિદ્ધાંતને સમજાવતા, બોર્ન જણાવે છે કે: "આ સિદ્ધાંત જોગવાઈ કરે છે કે સહી ન કરનાર આબિટ્રેશન કરારથી બંધાયેલ હોઈ શકે છે જ્યાં કંપનીઓનું ગ્રુપ અસ્તિત્વમાં હોય અને પક્ષકારો એવા વર્તનમાં (જેમ કે સંબંધિત કરારની વાટાઘાટો અથવા પ્રદર્શન) સંકળાયેલા હોય અથવા એવા નિવેદનો કર્યા હોય જે સહી ન કરનાર સંબંધિત કરારોથી બંધાયેલ રહે અને લાભ મેળવે તેવા ઈરાદાને ઉદ્દેશ્યપૂર્વક અને સદ્ભાવનાથી દર્શાવતા હોય."

૫૭. ૨૦૧૮ એસસીસી ઓનલાઈન એસસી ૪૩૧ માં નોંધાયેલ ચેરન પ્રોપર્ટીઝ લિમિટેડ વિરુદ્ધ કસ્તુરી એન્ડ સન્સ લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાંના

ચુકાદામાં, એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે,

".... 'હેઠળ દાવો' અભિવ્યક્તિ, તેના સામાન્ય અર્થમાં, અધિકારના સ્ત્રોત તરફ ધ્યાન દોરે છે. આ અભિવ્યક્તિમાં હિતના હસ્તાંતરણ અને સોંપણીના કેસોનો સમાવેશ થાય છે (પી. રામનાથ ઐયર દ્વારા એડવાન્સ લો લેક્સિકોન૧૯). કલમ ૩૫ માં "તેમના હેઠળ દાવો કરનાર વ્યક્તિઓ" અભિવ્યક્તિ આર્બિટ્રલ એવોર્ડ જેમને બાંધે છે તેમની જાળને વિસ્તૃત કરે છે. તે માત્ર પક્ષકારો સુધી જ નહિ પરંતુ તેમના હેઠળ દાવો કરનારાઓ સુધી પહોંચીને આમ કરે છે. "તેમના હેઠળ દાવો કરનાર વ્યક્તિઓ" અભિવ્યક્તિ એ સિદ્ધાંતની વૈધાનિક માન્યતા છે કે પક્ષકારો ઉપરાંત, આર્બિટ્રલ એવોર્ડ દરેક એવી વ્યક્તિને બાંધે છે જેની ક્ષમતા અથવા સ્થિતિ કાર્યવાહીના પક્ષકારમાંથી ઉદ્ભવે છે અને તેના સમાન છે. કાર્યવાહીના પક્ષકાર પાસેથી તેની ક્ષમતા પ્રાપ્ત કર્યા પછી અને કાર્યવાહીના પક્ષકાર સમાન સ્થિતિમાં હોવાથી, એવોર્ડ તેના હેઠળ દાવો કરનાર વ્યક્તિને બાંધે છે."

૫૮. તેથી, વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકર દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોમાં જરૂરી છે કે તેને હકીકતો અને આધુનિક વલણની

પૃષ્ઠભૂમિમાં ધ્યાનમાં લેવી પડે જ્યાં કંપનીઓનું ગ્રુપ એક જ પ્રોજેક્ટ માટે બહુવિધ કોન્ટ્રાક્ટ્સ સાથે અથવા એક છત્ર કંપની હેઠળ જુદા જુદા પ્રોજેક્ટ માટે કાર્યરત હોય. તેથી, ગ્રુપ કંપનીઓના સિદ્ધાંત અને કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની બાબતને અલગ કાનૂની અસ્તિત્વને અવગણવાના અને ગ્રુપની આર્થિક એન્ટિટીને એક સંપૂર્ણ તરીકે જોવાની આધુનિક વૃત્તિના સંદર્ભમાં ધ્યાનમાં લેવી પડશે કે શું ગ્રુપોમાંની કંપનીઓ વચ્ચે હિતની સમાનતા અને સમુદાય છે ખાસ કરીને જ્યારે તેઓ હોલિંગ કંપની અને સંપૂર્ણ માલિકીની પેટાકંપની અથવા પેટાકંપની તરીકે સંબંધિત હોય. આમ જ્યારે પેટાકંપની બજારમાં કાર્યપદ્ધતિ નક્કી કરવામાં વાસ્તવિક સ્વાયત્તતા ભોગવતી ન હોય, ત્યારે એવું કહી શકાય કે તેનું પોતાનું કોઈ વ્યક્તિત્વ નથી અને તે વિદેશી કંપનીની સમાન જ છે. આમ જ્યારે પ્રોજેક્ટના હેતુ માટે સ્પેશિયલ પર્યાવરણ વહીવટ તરીકે જેઆરઈ ની સ્થાપના કરવામાં આવે છે, જેના માટે અરજદાર દ્વારા બીડ આપવામાં આવે છે, ત્યારે અલગ ઓળખ વિશેની દલીલો અથવા અલગ કાનૂની અસ્તિત્વ તરીકે હોલિંગ અને પેટાકંપનીના ખ્યાલને ધ્યાનમાં લેવા પડે છે. તેથી બંને કંપનીઓ અલગ કોર્પોરેટ અસ્તિત્વ ધરાવે છે અને માત્ર એક કંપની હોલિંગ અથવા પેટાકંપની છે તેનો અર્થ એ નથી કે તેઓ એક જ કંપની બનાવે છે, તે રજૂઆતને હકીકતો અને સામગ્રીની પૃષ્ઠભૂમિ સાથે ધ્યાનમાં લેવી પડશે. ગ્રુપ કંપનીઓનો સિદ્ધાંત આધુનિક સમયમાં લાગુ

કરવામાં આવે છે જ્યારે કંપનીઓનું ગ્રુપ કાર્યરત હોય અને જ્યારે સંલગ્ન કંપનીઓ હોલિંગ અને પેટાકંપની સંબંધ તરીકે તેની પ્રજાતિઓનો પ્રકાર બનાવે છે, કારણ કે હોલિંગ અને પેટાકંપની સંબંધ આવશ્યકપણે પેટાકંપની પર હોલિંગ કંપની દ્વારા કાળજી નિયંત્રણ સૂચવે છે, જે વ્યવસાયના હેતુ માટે ઉપયોગ માટે બનાવવામાં આવી હોઈ શકે છે. ઉદાહરણ તરીકે, શું પેટાકંપની દ્વારા ટ્રેડમાર્કના ઉપયોગને હોલિંગ કંપની દ્વારા યોગ્ય રીતે ઉપયોગ તરીકે ગણી શકાય કે કેમ. ૧૯૯૨ (૭૪) કંપની કેસ ૪૨૩ માં નોંધાયેલ ફાતિમા ટાઈલ વર્ક્સ અને અન્ય વિરુદ્ધ સુદર્શન ટ્રેડિંગ કંપની લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં નામદાર મદ્રાસ હાઈકોર્ટના ચુકાદાનો ઉપયોગી સંદર્ભ આપી શકાય. વધુમાં જ્યાં કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની પરવાનગી છે તેવા દાખલાઓ અથવા કારણોમાં એવા કેસોનો સમાવેશ થાય છે, જ્યાં એજન્સીનો ખ્યાલ પ્રસ્થાપિત થાય છે. તેથી ચોક્કસ પ્રોજેક્ટ અથવા વ્યવહાર અથવા કંપનીના વ્યવસાય માટે પણ જ્યારે પ્રથમ દૃષ્ટિએ એવું સૂચન કરવામાં આવે કે એક બીજાના એજન્ટ તરીકે કામ કરે છે અને કંપની અધિનિયમ હેઠળ પ્રિન્સિપલ અને એજન્ટનો સંબંધ હોઈ શકે છે, જે હોલિંગ અને પેટાકંપની હોઈ શકે છે, એકવાર એજન્સી પ્રસ્થાપિત થઈ જાય પછી કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવા અથવા ભેદવાની પરવાનગી રહેશે. વર્તમાન કેસમાં, પુનરાવર્તનના ભોગે ફરીથી, એ જણાવવું જરૂરી છે કે બીડ દસ્તાવેજ (RPF) સ્પષ્ટપણે

જોગવાઈ કરે છે કે અરજદારે અરજદાર તરીકે પ્રોજેક્ટ માટે સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ બનાવવાની બાંધધરી આપી હતી અને સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ તરીકે બનાવેલ કંપની મારફતે સામાવાળા પોર્ટ ટ્રસ્ટ સાથે કરાર કર્યો હતો. તેથી, કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાથી કોર્પોરેશનના અલગ અસ્તિત્વ અથવા વ્યક્તિત્વના ખ્યાલ અંગેના અભિગમમાં પરિવર્તન આવે છે. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, આર્થિક બાબતોની જટિલતાને કારણે, ન્યાયિક નિર્ણયોએ કોર્પોરેશનના અલગ ન્યાયિક વ્યક્તિત્વ વિશેના નિયમના આવા અપવાદને પણ માન્યતા આપી છે, જે બહુવિધ કરારો અથવા વ્યવહારો સાથે એક છત્ર હેઠળ ગ્રુપ કંપનીઓના સંચાલન સાથે વ્યવસાયની બદલાતી આધુનિક શૈલીની જરૂરિયાતને પહોંચી વળવા માટે કરવું પડી શકે છે. તેથી કોર્ટ અથવા ટ્રિબ્યુનલ અથવા ધારાસભાનો અંતિમ હેતુ પક્ષકારોને ન્યાય આપવાનો છે. આમ કરતી વખતે, કોર્ટે જાહેર નીતિ પર અથવા એવા સિદ્ધાંતો પર વિચાર કરવો પડે છે કે આવા ઉપાયનો ઉપયોગ જવાબદારી ટાળવા માટે કરવામાં આવ્યો છે. દરેક કંપનીની અલગ ઓળખના સાલોમન સિદ્ધાંતના અપવાદ તરીકે ગ્રુપ ઓફ કંપનીઓના સિદ્ધાંતને સ્વીકારવામાં આવ્યો છે. ગ્રુપ કંપનીના સિદ્ધાંતમાં, કેસની હકીકતોના આધારે એજન્સી અને ટ્રસ્ટીશિપની ધારણા વાજબી ઠરી શકે છે. તેથી ૧૯૮૧ (૭૦) કંપની કેસીસ ૧૨૭ માં નોંધાયેલ સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. અને અન્ય વિરુદ્ધ રેણુસાગર પાવર કંપની અને અન્યના

કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ચુકાદામાં અવલોકન અને ચર્ચા કર્યા મુજબ, જ્યારે ગ્રુપમાંની વિવિધ કંપનીઓની અલગ કાનૂની એન્ટિટીઓને અવગણવાની અને તેના બદલે આખા ગ્રુપની આર્થિક એન્ટિટી તરફ જોવાની સામાન્ય વૃત્તિના પુરાવા હોય. આમ જ્યારે પેરેન્ટ કંપની પેટાકંપનીઓના તમામ શેર ધરાવતી હોય અને એટલી હદે હોય કે ત્યાં અન્ય એવી પેટાકંપનીઓ હોય, જે પેરેન્ટ કંપની સાથે સંપૂર્ણપણે બંધાયેલી હોય. આ કેસની હકીકતોમાં બરાબર એવું જ છે જ્યારે પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ કરવા માટે સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ તરીકે જેઆરઈ બનાવવામાં આવે છે, જેના માટે અરજદાર દ્વારા બીડ આપવામાં આવી હતી. વધુમાં જ્યારે ઓલ્ટર ઇગોના આવા મુદ્દાઓ ખાસ કરીને આર્થિક પ્રવૃત્તિઓના આધુનિક વલણમાં ઊભા થાય છે, ત્યારે કોર્ટેએ કાયદાના સાચા હેતુ અને ઉદ્દેશ્યને પૂર્ણ કરવા માટે વિશિષ્ટતા હટાવવી પડે છે અને કોર્ટે કેસની હકીકતોના આધારે પરિસ્થિતિની વ્યવસાયિક વાસ્તવિકતાઓ જોવી પડે છે અને તેમને સંકુચિત કાનૂની દૃષ્ટિકોણ સુધી મર્યાદિત રાખી શકે નહિ. તેથી કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાના સિદ્ધાંતની ક્ષિતિજ આધુનિક સમયમાં વિસ્તરી રહી છે અને તેને કંપનીના અલગ કાનૂની અસ્તિત્વના સાલોમન સિદ્ધાંતોના અપવાદ તરીકે સ્વીકારવામાં આવ્યો છે. તેથી વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકર દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો સ્વીકારી શકાય નહિ.

૫૯. તેથી બળવંત રાય સલુજા (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખીને વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી સોપરકર દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆત કે કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા માત્ર મર્યાદિત કારણોસર જ હટાવી શકાય, તેને સહેલાઈથી સ્વીકારી શકાય નહિ. આ ચુકાદામાં પણ, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, તે કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવા અથવા ભેદવા માટે એક ચોક્કસ અવકાશ છોડે છે જ્યારે એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે જ્યાં કોર્પોરેટ વિશિષ્ટતા હટાવવાની પરવાનગી છે તેવા કેસોના વર્ગોની યાદી આપવી શક્ય ન હોઈ શકે, જેનો અર્થ એ થાય છે કે, આવા કારણને સંપૂર્ણ કહી શકાય નહિ પરંતુ માત્ર દષ્ટાંતરૂપ ગણી શકાય.

૬૦. તેથી વર્તમાન અરજી નામંજૂર થવાને પાત્ર છે અને તે મુજબ નામંજૂર કરવામાં આવે છે. જો કે તે ફરીથી સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે કરવામાં આવેલી ટિપ્પણીઓ માત્ર પ્રાથમિક દષ્ટિએ હાલની અરજીનો નિર્ણય કરવાના હેતુ માટે છે અને નામદાર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ જે પણ દલીલો ઉઠાવવામાં આવે તે ટ્રિબ્યુનલની વિચારણા માટે ઉઠાવવાની છૂટ આપવામાં આવે છે. નોટિસ રદ કરવામાં આવે છે. વચગાળાની રાહત, જો કોઈ હોય તો, તે રદ કરવામાં આવે છે.

સહી/—

(રાજેશ એચ. શુક્લા, ન્યાયમુર્તિશ્રી)

વધુ આદેશ

ચુકાદો અને હુકમ જાહેર કરવામાં આવ્યા પછી, અરજદાર પક્ષના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ધવલ શાહે હુકમના અમલ પર મનાઈહુકમ માટે અરજ કરી છે, જેનો સામાવાળા પક્ષે વિદ્વાન સીનીયર એડવોકેટ શ્રી પી.કે. જાની અને વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ધવલ વ્યાસ દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે.

હકીકતો અને સંજોગોની પૃષ્ઠભૂમિમાં, બચાવ નિવેદન ફાઈલ કરવા માટે આપવામાં આવેલા સમય સિવાય કોઈ મનાઈહુકમ ન હોવાથી, વિનંતી નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

સહી/ -

(રાજેશ એચ. શુક્લા, ન્યાયમુર્તિશ્રી)

ગૌતમ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*